

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО ■ ГОДИНА XXIV ■ БРОЈ 394

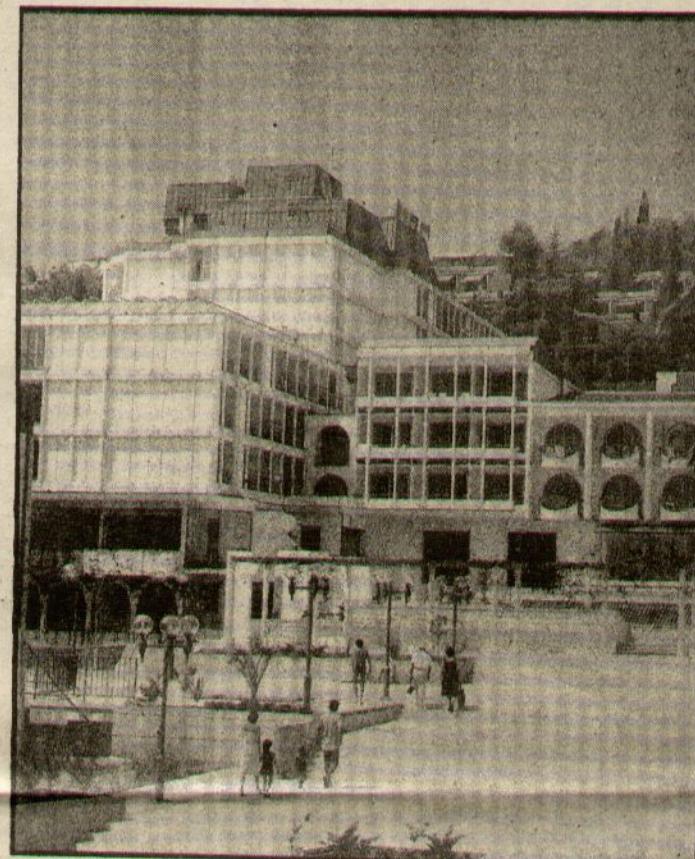
БУДВА, СЕПТЕМБАР 1995.
ЦИЈЕНА 1 ДИНАР

СЕДАМАНСТИ САЈАМ ГРАЂЕВИНАРСТВА

ГРАДЊА ДА ЗАМИЈЕНИ РУШЕЊЕ

Предсједник Скупштине Црне Горе Светозар Маровић, отворио је 12. септембра на Јадранском сајму, седамнаести сајам грађевинарства Југославије. Било је присуто око 100 излагача, најпознатијих грађевинских предузећа и фирми из наше земље.

Говорећи на отварању, предсједник Скупштине Црне Горе Светозар Маровић је рекао да се последњих година више боримо како да преживимо и како да опстанемо притиснути сувом стварношћу грубих неправди и демонстрација силе, али и сопствених предрасуда и заблуда. Маровић је потом нагласио, да искрено вјерује да смо близу краја једног трагичног и злог времена, времена рушења и разградње у којему је било мало простора заљуде градитеље. Бомбе и нова разарања неће убрзати разговор о миру. Једино уважавањем реалности, поштовањем сваке стране у скобу, могуће је напредовати у мировном процесу. Мир је потребан нашој земљи и нашим људима, као и сваком другом. Мир је потребан да се зауставе страдања и патња, да се вратимо времену у којем ће се градити, а не рушити, у којем ће се отварити нови путеви а не затварати постојећи, у којем ће се градити нови мостови међу људима, а не разарати постојећи, где ће људи бити ближи једни другима и поштовању сваког човјека. Бити ближи врлинама и добру у овом свијету који нам је остављен од бога и људи. Зато, нека су поиграни сви они што попут вас, грађевинара,

и у овом тешком времену граде и стварају нова добра, који знају да истре, који повезују људе и охрабрују живот на ново и боље, рекао је предсједник црногорског парламента Светозар Маровић, изразивши ујеренje и наду, да се само с разумом и добротом може савладати зло и несрећа нашег времена.

Р. Павићевић

ПОДАЦИ О ТУРИСТИЧКОМ ПРОМЕТУ

СЕЗОНА „ИЗДАЛА“ ПРЕДСЕЗОНУ

● Званично у јулу и августу на нашој ривијери боравило мање туриста него прошлог љета, али је захваљујући прољећним гостима овогодишњи осмомјесечни биланс повољнији од прошлогодишњег за 11 одсто (туристи) и 3 одсто (ноћења).

Први званични статистички подаци о туристичком промету за осам мјесеци ове године говоре да је на Будванској ривијери боравило 175.009 туриста који су остварили 1.314.567 ноћења. У односу на исти период прошле године регистрованих туриста је више 11 одсто, а остварених ноћења више три одсто. Домаћих туриста је било 173.600 (12 одсто више) и они су остварили 1.307.105 ноћења (три одсто више него 1994.), а странаца је било мање него прошле године – 1.409 (10 одсто мање) и 7.462 ост-

варена ноћења (18 одсто мање).

Осмомјесечни „плус“ несумњиво је условила добра предсезона која је по многим статистичким показатељима била и 50 одсто боља од прошлогодишње, а „скресала“ главна сезона која је била незапамћено кратка. У јулу је тако регистровано 53.196 туриста (13 одсто мање него 1994.), а у августу 53.087 туриста (пет одсто мање). Број остварених ноћења у јулу (472.894) и августу (473.053) је мањи за десет одсто него прошле године (10 одсто мање) и 7.462 ост-

варена ноћења (18 одсто мање).

Осмомјесечни „плус“ несумњиво је условила добра предсезона која је по многим статистичким показатељима била и 50 одсто боља од прошлогодишње, а „скресала“ главна сезона која је била незапамћено кратка. У јулу је тако регистровано 53.196 туриста (13 одсто мање него 1994.), а у августу 53.087 туриста (пет одсто мање). Број остварених ноћења у јулу (472.894) и августу (473.053) је мањи за десет одсто него прошле године (10 одсто мање) и 7.462 ост-

варена ноћења (18 одсто мање).

● Осмомјесечни „плус“ доје тако некако као успаван-

ТУРИСТИЧКА ПРИЗНАЊА САЦЕН-а

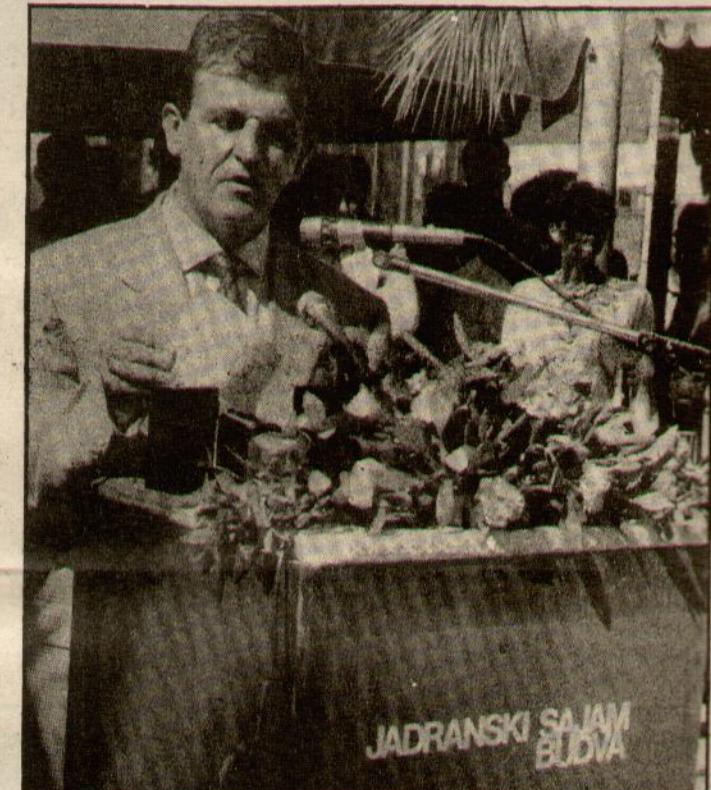
„АВАЛА“ ШАМПИОН ПРИМОРСКОГ ТУРИЗМА

- Добитници награда и ресторан „Сунце“, анимација „Словенске плаже“, Ђуро Радановић и ЈП „Информативни центар“.

Југословенски покрет препорода угоститељства и туризма САЦЕН саопштио је почетком септембра резултате своје акције „Бирамо најбоље у квалитету пружања услуга угоститељства и туризма '95. за љетњу туристичку сезону“. Међу педесетак награђених предузећа, хотела, ресторана и других организација и појединача, налази се и пет добитника из наше општине.

За шампиона приморског туризма у Југославији овог љета проглашен је хотел „Авала“, „златни послужавник“ за најбољи сервис добио је ресторан „Сунце“, за шампиона међу менаџерима приморског туризма проглашен је Ђуро Радановић, а плакета САЦЕН-а припада је и ЈП „Информативни центар“ Будва.

Ова признања за врхунске дomete у професији током 1995. године, као и признања за наступајућу зимску сезону, биће подијељене крајем априла идуће године на

Туристичкој берзи и сајму у хотелу „Авала“. Југословенски покрет препорода угоститељства и туризма САЦЕН је, такође, најавио да ће за вријеме ТУ-

БЕС '96. организовати и

округли сто на тему „Здравствени туризам – бизнис број један 21. вијек“.

дневник уредника

СЕЗОНА ТУЂИХ ГРЕШАКА

Крај септембра је вријеме за сумирање туристичке жетве. И у оним најблијим годинама четврти квартал није битно мијењао деветомјесечни биланс, а то ће ову мање ове, по многим оцјенама једне од најлошијих сезона. Је ли то „најлошија“ због оптимизма без покрића који јој је претходио, или због тога што је реално могла бити много боља по свим уобичајеним показатељима (брой туриста, ноћења, приходи) тек ће показати (избиљније) анализе. Њих засад нема, не зна се јесу ли у припреми или завршној фази. Можда фали само наслов. Лане је било лакше – све је ријешено с оном народном „боље сам се удаља, него сам се нада“. Ове године би то некако требало изокренuti, а неће нико први да почне, што због језика, што због достојанства „удаваче“. Јер, иако је црногорска невјеста приморка овог љета била спремna, просци су заказали. Оне боље прилике су пошли у Грчуку, а Македонци су одочнили и „преполовили“ се јер сви нијесу имали спремne пасошне. Даље је све познато што је ту је, боље ико него нико, па макар из какве куће био...

● Но, без обзира на све живјеће овај (туристички) народ и његово (туристичко) руководство. Ништа нас не смје изненадити па ни бројке. Лане смо ликовали с дневним туристичким извјештајима који су завршавали са... што је толико и толико више него на исти дан прошле године“, али ова сезона је затурила прошлогодишњу дневну статистику, па је требало смислити нешто друго. Зато је искоришћено добра предсезона (много боља него 1994.) па су нам седомјесечни и осмомјесечни биланси (брой гостију и ноћења) били, ипак, повољнији него прошле године. Што то стварно значи, колико је то више или мање прихода, то нико не помиње, па испада да је свеједно хоће ли неко летovati и плаћati у априлу или августу. Изгледа да је то тако јер из једног нашег „туристичког гиганта“ поручују: „задовољили smo посјетом и фактурисаном реализацијом“.

● Осмомјесечни „плус“ доје тако некако као успаван-

ка за зимски сан широких маса које су од туризма очекива-ле чудо. А кад се који од тих „елемената“ масе буде (гла-дан) будио чекаће га одговор: криви су гости што су дошли на море без паре. Имати су они, додуше, колико је њима требало за летovanje, али је то било мало за нас. Требали су више јести и пити, и скупље платити ноћење, и раније доћи и касније отићи да би продужили сезону (упркос све-му, и политици и киши), требали су све урадити да се оствари оних наших планираних плус 15 одсто у односу на про-шлу сезону. Требали су се, бар ткоји су дошли, купати на плажама где су најскупље улазнице, селити се с паркинга на паркинг где се наплаћује али нијесу. Изостаје је и „очекивани допринос“ новинара, па су и они криви за не-остварене прогнозе. Криви су Грци, крива Савезна влада, криве домаће агенције које су госте одбиле од Црногорског приморја... Листи криваца нигде краја. Тако то бива кад се хоће у тражењу грешака (одговорности) поћи што даље од себе. Јер, признали то ми или не, извјесno је да је наш љетошњи производ био неприлагођен тржишту. Колико је прођије тог производа нашкодила амбалажа (тј. наша и „ту-ћа“ пропаганда), тек ће утврђивати, али је сигурно да смо нудили нешто скupo. Нама је то цијена као и прошле године (у односу на марку), али су туристи тражили нешто друго и – јефтиње. „Воле и они Будву, али трпе“. Зато је сада јалова прича о куповној моћи наших туриста – она није пала ни 15. јула, ни 15. августа, него много раније и прије утврђивања овогодишњих цијена (према марци на црно) и прије планирања повећања туристичког промета. Већина се равнала према таквим плановима, па сада плућите оце-не о катастрофалној сезони. Ово је вријеме (и земља) опти-миста и ту је „деструктивна“ свака другачија ријеч, али као врло озбиљно се намеће и питање: је ли у оквиру више-струко сложеној ситуацији могућ туризам наших жеља и пла-нова, туризам упркос свему и (само) нама на корист?

Васо М. Станишић

Приморске новине - АНКЕТА

ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА '95.

ДРАГАН ДУЛЕТИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК КООРДИНАЦИОНОГ ОДБОРА ЗА ПРИПРЕМУ И ПРАЋЕЊЕ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

ТУРИСТИ „ИСТОПИЛИ“ ОЧЕКИВАЊА

- Наша општина се добра квалитетно припремила за протеклу туристичку сезону, уложена су знатна финансијска средства (око осам милиона динара) у унапређење комуналне инфраструктуре и побољшање комуналног стандарда. Стога је било боље водоснабдевање, уређеност града и одржавање чистоће, а нагласак смо дали на уређење и одржавање зелених површина. Изграђен је нови паркинг, продужена пешачка стаза, изграђен један надвожњак – рекао нам је Драган Дулетић, потпредсједник Скупштине општине и предсједник Координационог одбора за припрему и праћење туристичке сезоне, истичући да смо се најбоље припремили, а сезона је била једна од најлошијих.

Оптимистичка очекивања се из више објективних и субјективних разлога нијесу остварила, јулска рупа није никад била дубља него овог лета, по неким показатељима туристички промет је слабији 20 одсто него у главној туристичкој сезони 1994., а за то по ријечима Дулетића има више разлога:

- Макроекономска и макрополитичка ситуација није погодовала туризму, куповна моћ туриста је знатно слабија, а слабијој посјети туриста у главној сезони допријела је и савезна администрација накнадним оптерећењима за улазак туриста у нашу земљу. На овогодишњу сезону су свакако утицале и прошлогодишње слабости у Будви и на чита-

вој ривијери, а скраћену и онако кратке сезоне допријело је и кишовито вријеме од средине августа.

Овог лета није било бучне музике као претходне и ранијих година, захваљујући квалитетнијој контроли радника МУП-а и општинске инспекције. ПТТ везе су биле квали-

УЛАЗНИЦЕ У НЕВРИЈЕМЕ

- Наплата улазница за плаже и паркинге по којима се Будва „прочула“ овог лета је можда исправна за нека боља времена, када буде већа куповна моћ туриста. Овог лета она је била непримјерена економским условима и могућностима гостију – рекао је Драган Дулетић, напомињући да је наплатом плажа и паркинга наша општина овог лета доста изгубила и да ће то свакако утицати на посјету туриста идуће године.

тетније захваљујући ангажовању ЈП ПТТ саобраћај, али је остао проблем с тим у вези у Петровцу. Планира се да се то ријеши наредне године уз помоћ Општине и Пощте јер је то годинама један од најизраженијих проблема који по-гађа и туристе и грађане тог подручја.

- У области културе, каже Дулетић, можемо бити задовољни квалитетом програма Града-театра, уосталом као и ранијих година. Ове године

је учињен корак више од стране Општине – да бучна музика није реметила програме фестивала. Задовољни смо и фестивалом медитеранске пјесме „Будва '95“ или остаје отворено питање његовог финансирања. Овогодишњи фестивал је почeo и протекao у врlo сложеноj по-политičkoj ситуaciji, a најveća slabost bio je loš televizijski prenos (izveden преко satelita), чime su oшtećeni i учесnici, и гledaoci, i svih onih koji su dali za reklamu i tako omogućili одržavanje ovog festivala.

Кao poseban problem pro-tekle turističke sezone Dra-gan Duletić izdvaja nепостoja-nje јединствene i usaglašene politike između Op-shтине i JP za upravljanje morskim dobrom, kada su u pitanju privremeni objekti i po njihovom broju i po izgledu, posebno na plajzama. To će se morati kvalitetnije riješiti za iduću sezonu, posebno u zoni morskog do-bra, a odgovarajući programi se moraju donijeti već u de-cembru.

- Nakon isteka i posezone od koje se очekuje da će biti dobra zlog naJAVA više raznih skupova analiziraće se ovogodisnja turistička sezone i definišati program pripreme sezone 1996. – рекао је Драган Дулетић, наглашавајући да ће u prvom planu svakako biti одržavaњe komunalnog стандарда, одržavanje svih javnih i zelenih površina u Budvi i Petrovcu, kvalitetno održavanje чистоћe ne samo u централnim mjestima nego i u predgrađu i zaledju većih na-seljenih mesta ... a sve će зависiti od opštinskog buđe-

Каква је била туристичка сезона 1995. године, каква су била очекивања, а какви резултати, шта се могло издвојити као позитивно, а шта као негативно, и шта би требало приоритетно урадити у припремама за идућу туристичку сезону – питања су којима смо се обратили нашим туристичким посленицима чије ћемо одговоре објавити у овом и наредним бројевима „Приморских новина“.

ИВО АРМЕНКО ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА „БУДВАНСКИ РИВИЈЕРЕ“

ПОДБАЦИО – „ШПИЦ“

Предсезона је била добра. Међутим, главна туристичка сезона је „изашла“ из оквира наших нада и пројекција, јер је нажалост касно почела и веома рано завршена.

На овогодишњу туристичку сезону, негативно је прије свега утицао рат у Босни и Крајини. Но, да несрећа не иде сама показале су нам временске не-прилике. Киша је такође утицала на скраћење главне туристичке сезоне. Тај дио је управо, био ван наших пројекција, тако да смо баш у главном периоду сезоне остварили лоше резултате. То ће се свакако одразити на финансијске резултате.

Припреме за сезону извршене су на вријеме и квалитетно. Дјеловали смо организовано, туристички. Поред нас у предузећу који смо добра солидно припремили сезону, мислим да су и други добро одрадили свој дио после. Прије свих општинске службе и службе у комуналном предузећу. Град је био чист, а и воде је било довoljno. Није било проблема с јавним редом и миром.

Наравно, било је и – мањкавости када су утицао љубавност и услуге.

За идућу туристичку сезону треба пронаћи знатнија финансијска средства, јер се даље са импровизацијама – не може. Посебно ако имамо у виду реалну шансу да се санкције укину и на тај начин створимо могућности излaska на инострано тржиште. Очito је да ћemo се тада сукобити са знатно оштријим критеријумима туристичке тражње. Потребна је велика активност како на нивоу предузећа, тако и на нивоу Општине и Републике, како бисмо на инострано туристичко тржиште изашли – спремни.

ЗОРАН МАРАШ, КООРДИНАТОР ШТАБА ЗА ВРШЕЊЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ ИНСПЕКЦИЈСКЕ КОНТРОЛЕ У ОПШТИНИ БУДВА

ТИМСКИ-УСПЈЕШНИЈЕ

- СВЕ инспекцијске службе су радиле много боље него прошле године, први пут се тимски дјелovalo, наш rad је повољно оценијен од републичких органа и можемо констатовати да је циљ ове акције организованије заједничке инспекцијске контроле углавном завршен – рекао је Зоран Мараши, начелник републичке тржишне инспекције за приморске општине, а од 15. јуна до 15. септембра координатор Штаба за вршење заједничке инспекцијске контроле у будванској општини. Овај шtab је обједињавао рад тржишне, санитарне, комуналне и инспекције рада и финансиске полиције, а његови чланови су по одлуци Министарства туризма РЦГ још били Драган Радушић (финансијска полиција), Вјера Мјатовић (инспекција рада), др Цица Обрадовић-Текић (санитарна инспекција), Богдан Рађеновић (туристичка организација Општине), Саво Мартиновић (одјељење за привреду СО Будва), Василије Милановић (комунална инспекција) и Радисав Чворовић (МУП – Одјељење безбедности Будва).

Инспекција рада (три инспектора која су се такође мијењала сваких петнаест дана) је извршила 1.381 контролу, регистровала 411 разних неправилности и донијело 362 рјешења. Пријудно је затворено 25 објекта и поднијето 13 захтјева за покретање прекршајног поступка. Изречене су 324 мандатне казне у износу од 8.524,72 динара због разлика у цијени као и роба (углавном цигарете) у вриједности од 7.282 динара.

Санитарна инспекција (седам инспектора) је извршила 1.381 контролу, регистровала 411 разних неправилности и донијело 362 рјешења. Пријудно је затворено 25 објекта и поднијето 13 захтјева за покретање прекршајног поступка. Изречене су 324 мандатне казне у износу од 8.524,72 динара због разлика у цијени као и роба (углавном цигарете) у вриједности од 7.282 динара.

Инспекција рада (три инспектора која су се такође мијењала сваких петнаест дана) је извршила 1.309 контрола и регистровала 277 неправилности. Изречене су 275 мандатних казни у укупном износу од 132.710 динара, од чега је наплаћено до краја августа 71.940 динара.

Финансијска полиција, коју је просјечно представљало двадесет радника, је до краја

августа извршила 3.457 контрола, поднијела 24 захтјева за покретање прекршајног поступка, изrekla (и наплатila) 11 мандатних казни у износу од 3.660 динара. Захваљујући раду финансиске полиције наплаћено је 1.910.749 динара (највише порез на промет 891.390,96 динара, боравишна такса 302.017 динара, порез на ЛД 189.467

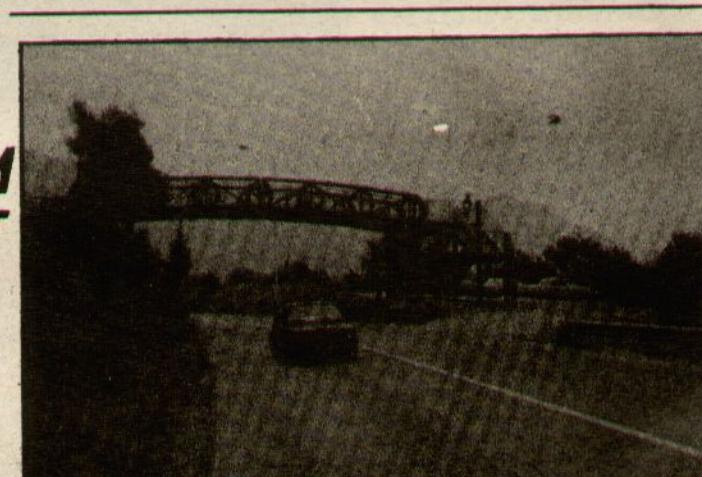
динара, порез на лежајеве 137.033 динара, порез на за-куп 101.346 динара, принудна наплату 185.913,70 динара...).

Координатор Штаба за вршење заједничке инспекцијске контроле у нашој општини Зоран Мараши истиче да је сарадња са општинским

ПРЕДЛОЗИ

Финансијска полиција је на основу овогодишњих искустава предложила и низ мјера ради квалитетније припреме за наредну туристичку сезону. Између осталих, они предлажу формирање туристичке инспекције, отварање више турист-бира за наплату боравишне таксе (као у Херцег-Новом) издавање картица до-мицилним туристичким агенцијама ради боље евидентије гостију и ефикасније наплате прихода, бољу координацију инспекције, смањење броја привремених објеката до броја који не би угрозио обим ванпансионске потрошње, избјећи доношење нових закона и прописа уочи сезоне (као што је ове године у мају донијет Закон о морском до-буру)...

организма управе била добра да су имали њихову подршку као и да су добро сарађivali са општинском комуналном инспекцијом. Вршена је и контрола на мору при чему је откривено 12 чамаца који нису имали одобрење за рад и против њихових власника не се поднијети пријаве. На већини плажа и паркинга субзијена је нелегална наплати, али је било тешко вршити контролу. Било је случајева да се забрани на-плата, али да је власници или закупци поново самовољно уведу. Идуће године, каже Мараши, ту ће се завести више реда јер нико неће мочи наплаћивати без посебног одобрења комисије и онда ће се лакше вршити кон-трола.

Нови надвожњак у насељу Ивановић

ЉУБО БРАЈИЋ, ВЛАСНИК КОМПАНИЈЕ „ЛОЗАТУРС“

ИЗ НЕИЗВЈЕСНОСТИ У ГУБИТАК

- Нећу да околишним: на почетку сезоне сам рекао, да ће она бити неизвјесna, за разliku od onih који воде ову привредnu djelatnost u našoj opštini. Moja Kompanija koja zapošljava u tri Hotela („Loza“ u Budvi, „Kastel Lašta“ i „Rivičera“) u Petrovcu na Moru i u još de-

setak restorana) oko 500 ljudi ide u gubitak od 500.000 dinara. Zadovoљan sam što taj gubitak nije i veći. U pripremu sezone ulожio sam milion dinaara, a cijene robe u toku sezone su poskupljene i do tri puta. Onda je jasno kako će poslovati druge hoteline kuce. Kod „Lozatursa“ cijene su ostale onake na početku sezone. U našim hotelima polupansion je bio 50 dinara, a u privatnom smještaju kombinacija slavljana kod privatnika i hrana u našim restoranima je bila od 40 do 50 dinara. Osvstvarili smo 150.000 pansion dana u ovom vidu smještaja. Vanpansiona potrošnja je bila tri puta manja od one iz prošlog leta. Da se dozvolilo da poslije ponosi u nekim restoranima koji su dalje od starog grada radi muzika bilo bi bolje.

ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ У ЦРНОЈ ГОРИ

У периоду јануар-август 1995. године Црну Гору је постило 521.282 туриста што је за 3,9 одсто више него у истом периоду прошле године. Домаћих гостију је било 502.304 (4,6 одсто више), из осталих република бивше Југославије 12.676 (18,5 одсто мање) и страних туриста 6.302 (0,7 одсто више) него у првих осам мјесеци 1994. године.

Мањи је број остварених ноћења у односу на период јануар-август 1994. године – 3.647 или 3,9 одсто мање.

- ИСКУСТВА И ПО(Р)УКЕ

МИЛАН МРВАЉЕВИЋ, ВЛАСНИК КОМПАНИЈЕ „МЕРКУР“

ГОСТИ БЕЗ – ПАРА

Наша очекивања се нијесу обистинила. Сезона је трајала исквише кратко. А и то ко-лико је трајала била је сиромашна, на почетку разговора, вели **Милан Мрвљевић**, власник компаније „Меркур“. – Но, ми сада над тим и за тим нити плачамо нити кукамо – од тога никакве вајде. Можда смо се сви заједно, увјерили на најбољи начин, да је народу Југославији осиромашио и да један дио тог на-рода годишњи одмор на мору не може провести. То је за њега скупоцјен излет којег се многи ипак не одричу. То сиромаштво чини ми се, било је основни разлог и смањене посете и знатно слабије ванпансионаске по-трошње. Ми смо, на пример, цијело лето имали веома скромне цијене у хотелу „Могрен“, неке и на ивици рентабилитета. Тераса је због тога у вечерњим сатима била препуна, али је приход-шачица пара. Много смо у при-прему сезоне уложили, такође и у производне погоне и за подизање услуге, али ће финансијска добит бити веома скромна. Што је сезона тако прошла, разлога је много, као што су слаба пропаганда, нека лоша искуства из прошлих година, негде одиста превисоке цијене. И ми смо на почетку погријешли са ви-соким цијенама смјештаја у хотелу „Могрен“, али смо убрзо то увидјели и цијене смањили за 60 одсто.

Шта смо урадили ново? Пробали смо овог лета излете до Цетињског манастира и Острога и увјерили се да то може да буде за-нимљиво и атрактивно, поготово када почну долазити страни гости. Зато ћемо за слједећу

сезону покушати, надам се и успјети, да разгранамо тај нови вид туризма-јерски. Це-тињски манастир посједује три свјетска ре-ликвије и нема туристе који не би желио да то види.

Ових дана, унутар компаније, наставља **Мрвљевић**, разматрајемо рад сваког сектора-гђе су учитеље грешке, пропусти, шта треба поправити, шта ново додати... Након тог „преслишавања“ одредићемо стратегију за зимски период, али и за наредну туристи-чку сезону. Желио бих, да сличну анализу урадимо и на најву општине. Зашило, питам на-јодговорнији људи из власти и туристичке привреде не би заједнички сјели и урадили почетком октобра анализу протекле сезоне и онда да одредимо правце за следећу туристи-чку сезону. Само кад Будбу прихватимо као своју заједничку кућу-моћи ћемо у њој сви лијепо да живимо. Не можемо, не смијемо, то велико природно благо крчмити и развлачи-ти. Конкуренција је добра ствар. Конкурен-цију наша кућа пријељује, здраву и поштено-ну. Јер, добра је за цио град, за општину, да имамо што више ћеих ресторана, кафића, бутика... Као што је добро што имамо најпре-стижнији југословенски фестивал Град те-атар, изложбе по којима се Будва може ди-чити, тениске турнире, као што је био протек-ли-мастерс-међународни. „Меркур“ је спре-ман да у таквој утакмици учествује у своју ко-рист и у корист Будве.

ОПШТИНСКА КОМУНАЛНА ИНСПЕКЦИЈА

МАЊЕ ПРИВРЕМЕНИХ ОБЈЕКАТА

ПОЧЕТКОМ маја почела је са радом општинска комунална инспекција која се про-теклог љета посебно ангажовала на спровођењу прописа о привременим објектима, одржавању чистоће и контроли музике у туристичко-угоститељским објектима. Од шеф комуналне инспекције **Василија Милановића** и главног инспектора **Драгице Поповића** сазнали смо да су послове комуналне инспекције у овом периоду вршили три инспектора и три надзорника. До краја августа општинска комунална инспекција је извршила 1641 контролу, донијела 257 рјешења о отклањању неправилности, принудно уклонила 107 објекта, и подијела 88 захтјева за покретање прекрајног поступка.

Уклоњени су скоро сви (95 одсто) привремени објекти који нијесу били предвиђени овогодишњим програмом.

– Највише неправилности било је у заузимању јавних површина и постavljanju привремених објеката што је свакодневно контролисано и, ипак, постигнут велики напредак у односу на почетак сезоне – каже **Драгица Поповић** – Учињени су и велики напори да се сужбије улична продаја, али је то стање било промјењено због немогућности контроле сваког мјesta у сваком тренутку.

Одржавање чистоће је било редовно, као и одржавање зелених површина, што је до-принијело да Будба у овој туристичкој сезони буде чист и уредан град. Комунална ин-спекција нема већих примједби ни на водоснабдијевање и одвођење отпадних вода ка-нализационом мрежом.

Посебан задатак општинске комуналне инспекције ове године била је контрола му-зике, тим прије што је прошле године бучна музика до касних сати била редовна прим-једба и озбиљан минус туристичкој понуди Будванске ривијере.

– Ове године је стање много боље кад је у питању музика, јер смо с контролом почели у предсезони и подијелили тридесетак пријава, тако да је касније, у главној сезони, стање било много боље – рекао је **Василије Милановић**.

На крају, у општинској комуналној инспекцији сматрају да се њихов свакодневни рад у дније смјене, и недјељом и празницима, исплатио, да је стање у свим областима из надлежности ове инспекције било боље него претходних туристичких сезона, и да ће све то позитивно утицати на стварање повољније оцјене на напој риви-јери претеклог љета.

ПОМОЋ СРБИЊУ

Сакупљање помоћи избje-
глицама из Крајине и Републике Српске на подручју оп-
штине Будва се наставља и
како кажу у Општинском шта-
бу за пружање хуманитар-
арне помоћи, однос грађана и
предузећа је веома позитив-
ан.

Након два контигента за Лозницу, 15. септембра бол-
ници у Србињу упућена је
значајна хуманитарна помоћ.
Пошиљку је чинило, десет
пакета неопходних лекова,
поклон Дому здравља из Буд-
ве, шећер и млијеко у праху,
дар Пословне јединице „Ав-
ала“, знатне количине конзер-
вираних храна, детерџента,
сланине и чаја.

Правното предузеће „Мар-
кан“ упутило је 120 играчака
за дјецу, а запослени у хоте-
лу „Ас“ 100 баде мантила и
пешкира.

„Наши домаћини у боли-
ци у Србињу, били су пријат-
но изненадени нашом
пажњом и помоћи коју смо
однијели, каже **Зоран Драго-
вић**, руководилац Општинског
штаба за хуманитарну помоћ,
а поготово су били задовољни
љековима и пицама, због великог броја рањеника
који овде свакодневно при-
стижу.“

Током ове седмице, каже
Драговић, завршићемо акци-
ју на славу контингента по-
моћи избеглицама које бора-
те у Звечану из Косове, а

биће састављен од дјечије од-
јеће, пелена и дјечјег млије-
ка. Такође планирамо да упу-
тимо већу пошиљку хране за
Плужине јер се у овом гра-
дићу налази више избеглица
нега становника, а организа-
ваније још једну акцију по-
моћи болници у Србињу, јер
им је хитно потребан меди-
цински кисеоник који се про-
изводи у фабрици у Буљари-
ци, затим пицаме и папуче за
рањенике.

Драговић каже, да је дово-
љно поди у складиште где
сакупљамо приступљујући помоћ,
па да се види шта сме чине
грађани и предузећа из наше
општине на овом пољу. Ту је
и значајна помоћ Кола
Српских сестара, Удружења
жене из Петроваца, Општинског
Црвеног крста и Дома
здравља из Будве.

О хуманости говори и
примјер наших сутраћана.
Тако су четворица **Илија, Ра-
де, Урош и Саво Греговић**,
понудили Општинском шта-
бу за хуманитарну помоћ и
Црвеном крсту, своје породи-
чне куће у селима Новосеље
и Грабовица изнад Петроваца
за потребе избеглица из
Крајине и Републике Српске
којих у Будви има више од
100.

Греговићи су куће својих
предака понудили са окупни-
цом, а ова села поред асфалт-
ног пута имају воду и струју.

Ранко ПАВИЋЕВИЋ

НАЈАВЉУЈЕМО КРАЈЕМ СЕПТЕМБРА У БЕОГРАДУ

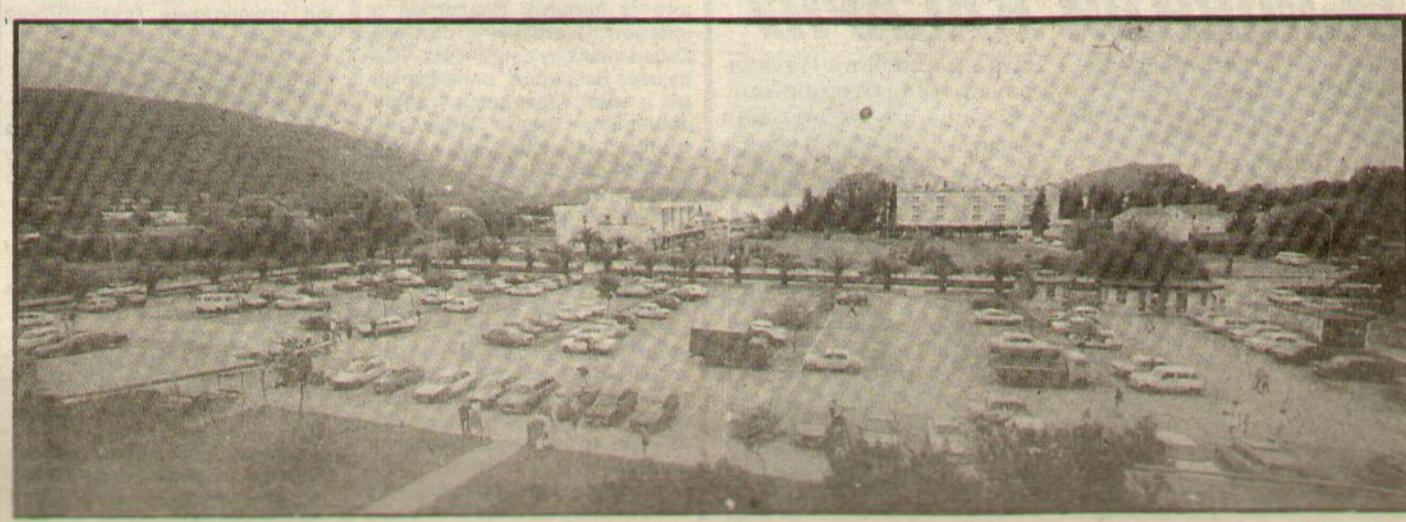
ПРЕЗЕНТАЦИЈА УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНОГ ТРГОВАЧКОГ ЦЕНТРА

ећење простора у Влади
РЦГ Стеван Борозан, и
аутори пројекта **Бранис-
лав Митровић** и **Василије
Милуновић**. Након то-
га превиђен је разговор о
урбанистичком пројекту и
његовој реализацији у ко-
ме ће, како се очекује,
учествовати бројни гости
из привредног и политич-
ког живота Црне Горе и

Југославије, представни-
ци државних органа, пре-
дузећа, банака, робних
кућа...

Пројектом је предвиђено
да ПТК центар има
30.290 квадратних метара,
од чега је за трговину, за-
натство и услуге планира-
но 11.390, за угоститељ-
ство 3.700, за канцеларије и

администрацију 4.900, за
културу и информације
1.900 и за гаражни про-
стор 8.400 квадратних метара. Центар ће се налазити на простору између
хотела „Будва“ и зграда поште и тржног центра, а имаће надземни и подземни
dio – први површине 18.290, а други 12.000 ква-
дратних метара.

ЖАРКО МИКОВИЋ ПРЕДСЈЕДНИК СО БУДВА, ПОВОДОМ СМРТИ РАДИВОЈА-ЛОЛЕ ЂУКИЋА

ПОМОЋ ЗАВИЧАЈУ

За Будву, град љепоте и разноврсних културних садржаја, својим дјелом и живљењем везане су многе истакнуте личности из свијета умјетности, науке, културе и др. Међу њима је био и Радивоје-Лола Ђукић.

Својим личним опредјењем одабрао је Будву и већ више од двије деценије проводио је вријеме у њој био њен грађанин увијек присутан, на себи својствен начин, да кроз разговор, сусрет и сајам њему својственом инвентивношћу допринесе, осмисли идеје и садржаје везане и за перспективу нашег града. Његово укупно стваралаштво остаје трајна и препознатљива вриједност.

приликом нашег недавног сусрета рекао ми је да се пресели у Будву да би ако може помогао свом завичају, да та изјава звучи препотентно, или да не мисли да може учинити нешто велико и значајно, већ жели да покре-

не да свако од нас уради неке ситнице за себе, своју породицу за свој крај. Сигуран сам да ова његова изјава није звучала препотентно и да је могао учинити још много тога великог и значајног. Смрт га је затекла у његовом личном ангажману око реализације пројекта телевизијске станице за Црногорско приморје, за организацију унапређења удружења за маркетингу промоцију Црне Горе као еколошке државе.

Његове не тако давно изгворене ријечи да „опет живи у сновима да ће нешто урадити и покренuti“ биле су доволно да останем у убеђењу да је Лола и знао и могао још дosta тога вриједног и значајног да учини.

Грађани Будве су са жаљењем примили вијест о смрти Радивоја - Лоле Ђукића којег ће с поштовањем задржати у својим сјећањима.

ФОНД ЗА ПОМОЋ - СРБИМА

Узнемирени смо дивљим и наглим геноцидом над српским народом. Данас, као никада досад, тешко је српској дјеци, женама и старим људима који немају најелементарније услове за живот. У овом прљавом рату већ је погинуло више од 20.000 дјеце, порушена су села, градови, школе, болнице, путеви... Стога нам је сада ваша помоћ неопходна и због тога Вам се обраћамо с молбом да подржите и помогнете стварање Фонда за помоћ српском народу. Ову идеју ће радо подржати постлник у вашем Парламенту **Владимир Кожемјакин**, академик **Алексеј Подберјојкин**, предсједник Културног центра руско-српског пријатељства **Николај Бурјенков**, директор Међународног савјета заштите културно-образовног центра **Олга Козлова** и многи други.

Ово, између остalog, стоји у писму које су новинарима сређени мјесец у Будви прочитали представници Друштва српско-русског пријатељства из Новог Сада, а које је упућено предсједнику Парламента Руске Федерације **Ивану Рибкину**.

Гости из Русије су истакли у разговору у Будви да се већ припремају и конкретне акције будућег Фонда. Тако ће ликовни умјетници Русије покренути акцију сакупљања умјетничких слика, након чега ће услиједити велике аукције, прво у Москви, потом у Будви. Посланик Владимир Кожемјакин, академик Алексеј Подберјојкин и други чланови и пријатељи Друштва су казали да се ради и на другим врстама помоћи за Србе. Једна од активности је да се врате дугови из Русије пре ма нашим предузенима (ради се о већим цијфрама), предврата су и заједничка улагања у туризам (градиће се по један хотел у Новом Саду и на Црногорском приморју), али и у другим гранама, а у плану је и много заједничких културних акција. Часопис „Наше слово“ излазиће у Новом Саду на српском, а у Москви на руском језику.

С.Ш.Г.

ПОВОДОМ ДАНА АРТИЉЕРИЈЕ

ДОБРОТВОРЦИ ОБНОВИЛИ КАСАРНУ

Историја нас учи, а и садашњост такође, да је свака држава, ма ко у њој био на власти, цијењена онолико колико је снага њеног оружја. То наш народ зна, то је итако показао народ који живи овде уз обалу, помажући ВЈ, а тиме помажући и себе. Јер увек када је народ био уз војску било је то за државу добро, а лоше је било када се догађало супротно.

Ово је 14. септембра, на свечаности поводом Дана артиљерије ВЈ, казао у касарни „Скочидјевојка“ код Петровца командант

Ратне морнарице ВЈ, контра-адмирал **Милан Зец**.

О дану артиљерије који је узет из славне историје првог светског рата, када је плутном из 2000 артиљеријских цијеви српска армија означила пробој Солунског фронта, говорио је потпуковник **Томислав Гашовић**.

Касарну „Скочидјевојка“, где је лоциран дио наше обалске артиљерије, обновили су колективи и појединци из будванске општине заједно са ВЈ. Њима су припадле захвалнице које су им тог дана уручене.

„BON JOUR TRISTES“

• НА ДАН АРТИЉЕРИЈЕ 14. СЕПТЕМБАР

ПРИЧЕ С ДРУГОГ КОГОСЈЕКА

пише: Саво Греговић

тима. Из бијела свијета, са ратним биографијама из Вијетнама, Фокланда, Ирака, француских легионара, њемачких неонациста. Нама су у почетку Срби давали нешто пару за трошак, касније ни они нису имали. Ја сам ратовао бранећи православље и своју браћу. И други, такође.

Зато га се грч између усана и очију плавог Владислава. Причали су новинари и Руси о томе зашто је НАТО ових дана преорao Републику Српску, зашто су фантоми, миражи и други видљиви авиони бомбаљи бомбе на болнице, мостове, стамбене зграде, путеве, војне касарне Срба у Сарајеву, на сиротињу у Невесињу и Србињу, око Горажда и Бања Луке... О томе зашто су гинула дјеца и старији, а и млади такође, од вишетонских бомби, ракета, од крстарећих „томахавк“ направа, зашто се Борис Јељцин само љути на све то, док се мотори летилица с носача „Теодор Рузвет“ не гасе, зашто нема ко да спrijечи видљиве и невидљиве којима пријете...

Владислав је казао да он не може ратовати, против свјетске ваздушне флоте јер нема чиме. Такође не могу ни Срби, јер исто немају чиме.

Руси су изљубили свог брата Владислава, уручили му мали поклон. Руси су пошли на спавање јер је ноћ увјек била одмакла а Владислав је слушао самонијести поноћне које су саопштавале да су пали Дрвар, Јајце, Шипово... Кад су престали страни бомбардери, почели су Хрвати и мусимани.

Србима не дају да се бране, другима нико не оспорава да нападају. Напротив, помаже им се на све начине. Заšто смо се сви онда борили, питао је Владислав Јурјевић.

Нисам знао одговор, нико није знао одговор.

Онда смо читали. Свако свој записе. Владислав Рус свој дневник из жуте свеске, ја забиљешке настала збрада, здола. Записи су нам били доста слични, иако нам је живот потпуно различит.

Крај је лjeta 1994. Палестински новинари су у Каиру подсећали да је лидер ПЛО Јасер Арафат прије петнаест година одбацио кемпдејвски споразум, а сада прихватио други, који му ни половину од онога што му је нуђено прије деценију и по, није донио.

Можда би ово могла да буде опомена за Босну, за Србе у Босни, казали су тада палестински новинари.

Не знам да ли су били у праву, да ли је свијет збиља нудио Радовану Карачићу попа Босне, рекао сам. Да ли је искрено свијет нудио једном народу земљу која му припада и више од тог процента, по бокним законима и земљаним мамама.

Владислав Јурјевић је рекао да ни он то не зна, а што је горе не зна да ли ће Срби о(п)стати бар на дијелу вјековне земље.

Петнаестог августа те 1994. Стрмичко сијело имало је интернационални карактер. На тромеђи Лике, Босне и Далматије у близини Кинине окупило се 5000 Крајишника, а у витешким народним играма Срба учествовао је кенијски батаљон УНПРОФОР-а. У стрмичкој цркви служен је парастос погинулим од црнопоточке буне 1875. до тих дана.

У Стрмци и Кинину, данас послиje годину дана нема Срба. Нема их дуж и широм Крајине уопште, вјероватно није остала ни црква у Стрмци. Установе су пуцале у њих и у кенијски батаљон. Било је то лjeta 1994. ведро, дисао се неки добри ваздух, није било киша, љубави је тог августа и септембра много више избијало, сложили смо се Владислав Јурјевић, Рус, и ја. Констатуји опет заједнички да је она, без обзира на снагу њену и пролазна и варљива.

Срби су нас веома цијенили, пазили, гинули често испред нас, руски војник је у Босни имао велики ауторитет, објашњавао је Владислав Јурјевић. А онда је казао да је сада у Будви, да жели да ради и заради нешто. Треба му новац за по родицу.

Не нисмо ми „лси рата“, казао је Владислав Јурјевић. –На десетине хиљада плаћеника помогали су мусиманима и Хрвата

када смо пред вратима безизлаза, филозофско поимање трагике по Игуману Стефану („се што доје ја сам my наредан“), побринуо се мој пријатељ Радивоје Лола Ђукић. Преселио се изненада у вјечност, пошто је вјероватно најпрве одabrao звијезду с које ће нас повремено посматрати оним драгим очима које не умиру, и дугачким рукама уз јединствен осмијех којега је подједнако даривао добрим и злим људима, махати поручујући: радите без журбе и не срдите се, и овамо је као и тамо, има похлпе и саплитања ногу, али оно што је најбоље – остале.

–Вратите ми десну руку, то морате. Лијеву – ако можете, она ми није неопходна.

Тако је, послиje тешког пада и прелома кичме, када му је живот висио о концу, љекарима рисанске болнице рекао Лола. Знао је само да је писао: да му треба десна рука. Без обзира на то колико му је још дана остало. Мирни човјек немирног духа, журио је да посрвашава још неке ствари у свом изјављеном стану у Будви, где је поред супруге Јелене, неуморно писао задњих година. Само је понекад сличао, онако да се одмори. Требало је завршити роман сатирични о његовом и нашем времену, започету комедију, још један рукопис. Роман је срећом окончао, комедију тек поставио, па не може бити довршена.

Ко је Лола Трифунов, Лола Андријин и Јеленин, Немањин и Веричин дједа и отац Горанов, Горанин свекар? Творац београдске школе ТВ хумора, писац, редитељ, новинар, сликар, еколог и шта још не знанично. Или сањар илузија, човјек без биографије, пријатељ људи на планети Земљи који би да живе добро и ведро, али не знају како? Нијакад то нисам сазнао и сигуран сам само да нема дефиниције која би му пристајала. Снажан дух којим га је Бог украсио над милионима других, напросто, није дозвољавао да га човјек смјести у боло коју категорију. А и они којима је било у задатак дато да пишући биографију његову то покушају, одустали су. Ја то ни не покушавам јер сам у друштву стаменог Лоле заборављао на сва зла овога свијета. А често смо причали о злу и подјелама који су, накалост, „украсили“ задње године овога вијека. Анализирао је он то све пажљиво, и увијек притом нико није могао да осети да он расположе и емоцијама. Оне, напротив угањене, ишичиле, кад човјек отрови чашу искачи, када праштаје кроз живот не тротаром који води поред њега, него бијелом цртом преко асфалта, тами кујда се не смије ићи, тамо где вребају све опасности.

–Ако је вјеровати пјеснику:

мржња и лудило су обележје историје на овом тлу, писао је у мојим „Новостима“ 1990, покушавајући да одговори на питање има ли наде за Југославију.

–Нама су највећи празници када смо побеђени и поборњени, а највећи подвизи непријатељске офанзиве из којих смо успјели да побегнемо. Ми не славимо дан људске мудrosti и великих радних остварења, већ оснивање првих радничких савета, када је укинуто руковођење паметних и стручних за рачун беззначајних партијских кадрова, који су себе прогласили представницима радничке класе.

А пјесник на којега се позива, чије тролиско име у нашој књижевности не престаје да сија, Владислав Петковић-Дис, још 1910. је записао:

„Развило се црно време /опадања/ набујао шљам и разврат /и/породи/ подигао се тури за дах /пропадања/ умрли су сви хероји и /пророци/.. Покрадени су сви храмови и /ћивоти/исмејања све врлине и /поштење/ понижени сви гробови и /животи/ упрљано и опело и /крштење/ своју мудрост расточисмо /на/изборе/ своју храброст на похвале и /обеде/ будућности затровасмо све /изворе/ а поразе прогласисмо за /победе/..

–Када бих био убеђен да је моја генерација најкривља за све што се сад догађа код нас, предложио бих да си ми, старији, попут слонова одемо на неко скривено гробље и умремо за добро и већина људи у својој младалачкој глупости да стварамо поштене друштво будућности, једнако за све људе, а када смо видели да П

КУЛТУРНА БАШТИНА

МАНАСТИР ПОДОСТРОГ

Jедан од најзначајнијих овогодишњих пројектата Републичког завода за заштиту споменика културе, свакако да је рестаурација и конзервација живописа мале цркве-капеле манастира **Подострог** посвећене Успењу Богородице. Стручна конзерваторска екипа је прије неколико дана овај пројекат привела крају, тако да се сада потпуније може сагледати ил валоризовати вриједан остатак живописа унутар ове омање цркве који датира из прве половине XVII вијека.

Манастир Подострог се налази, благо увишен, изнад будванског поља, на око два километра сјеверно од Старог града. Име је добио по брду Острог испод којег је саграђен, мада се у литератури често мијеша са називом манастира Подмаине, манастира који се налазио нешто ниже, источно од овог. Као једно од значајних средишта црногорске историје XVIII и XIX вијека, сматра се да је подигнут почетком XVII вијека, тачније 1630. године, од стране цетињског јеромонаха **Висариона**, а у доба владике Рувима, о чему свједочи теже читљив наптис, изнад врата, у наосу цркве. Из овог, доста оштећеног , наптиса такође сазнајемо да је црква подигнута на остацима рушевина старијег манастирског храма. Црногорски митрополити су често боравили у овом манастиру који се послије Пожаревачког мира 1718. г. нашао на територији Млетачке републике, али под црквеном јурисдикцијом црногорских владика. И као културно средиште, налазећи се на граничном подручју православља и католичанства, одиграо је значајну историјску улогу при очувању вјерске и националне породице **Петровић**, владика **Данило**, овде је боравио и умро године 1735. Првобитно је био сахрањен, такође, у овом манастиру, у засведеном простору, испред мале цркве, док је касније, по изградњи велике цркве пренесен у једну

дружи бројен проклет једну од двије гробнице које су се налазиле унутар ње. За вријеме владе књаза Данила кости су му пренешене на Цетиње, на Орлов крш. Манастир је често походили и потпомагали владике Сава и Василије Петровић. Највјероватније њиховом заслутом је и подигнута велика црква (1747-1756) која се налази на источној страни од раније саграђеног манастирског комплекса. У то доба манастир је успут посјетио Доситеј Обрадовић, док је боравио у манастиру Подмайнине. У манастиру је често боравио и владика Петар II Петровић Његош. Из архивске грађе познато је да је 1835. године у њему написао „Свободијаду“ и неке ћелове „Горског вијенца“. Услијед тешких историјских прилика митрополит је, у договору са Русијом, уступио Аустрији манастире Подострог и Стјаневиће у надомаку од 17.000 форинти за евакуацију, док је за помјерање граници. Поне Гора добија

стојећем ставу. Почеквши од истог чног дијела јужног зида, назире се фигура неког архијера који са руци држи свитак. Затим се, такође, теже разазнаје фигура монаха који шити руке над сандуком којем је kostур. Слиједе фигура Теодора Тирона, Пророка Јеремије и Стефана Дечанског које Св. Никола за руку приводи Христу. У овој зони на западном зиду приказани су, од стране врати према јужном зиду Архангел Михаило и од стране врата према северном зиду цар Константин царица Јелена у владарским одејадама. На прилично оштећеном северном зиду, у овој зони, једва се разазнају ликови Св. Саве Српског и Св. Симеона у монашкој одјећи. У овој зони на источном олтарском зиду престола

стрији цркве. У средишњем надвратнику главног портала је клесан је двоглави орао, а са стране крилати лав и анђео као симболи Јеванђелиста Марка и Матеја. На дводрвницима је истакнута клесана вијугава лозница која по

везује фигуралине представе на надвртник. Слична камена пластика уоквирује и улаз са јужне стране, али овдје са представама орла и крилатог бика, симболима јеванђелиста Јована и Луке. Клесана декорација ове цркве

одражава стил рустичног барока, чија се особеност у овом примјеру поклапа и са мјестом и са временом настанка удаљавајући се од главних истовремених токова уметности.

Луција Ђурашковић

(НЕ)ИЗВЈЕСНА ОБНОВА МАНАСТИРА ПОДОСТРОВА

**ЧЕКА СЕ
ПРОЈЕКАТ**

Протиче седамнаеста година од катастрофалног земљотреса, а манастир Подостровје чека - пројекат санације. Зашто је прошло толико времена, зашто се дозволило да зуб времена погорша посљедице земљотреса, зашто су се негде друго потрошиле парне обнове овог манастира почиње земљотреса... само су неки од питања на која је узадубљено чекати одговор. Или како рече Отац Сава, старајући се овог манастира „у сили су продали вјеру за вече-
ру“.

— Ради се пројекат санације је који ускоро треба да буде завршен. Надамо се да ће се послиje тога прикупити доведљиво средстава и да ће радови убрзо почети — каже Отац Сава, истичући да има обећања за помоћ из иностранства али и од неких домаћих предузећа. Никшићка жељезара је, тако, обећала хиљаду килограма жељеза, из Беччина су дали пет хиљада килограма цемента, а из Поповца обећали још 20 хиљада килограма цемента.

Кад се обезбиједе папири и
средства, каже Отац Сава.

This black and white photograph depicts a traditional stone structure, possibly a kiln or pottery workshop. The building is constructed from large, rough-hewn stones. On the left side, there is a tall, cylindrical tower-like structure with a conical roof, partially covered in vegetation. To its right is a larger rectangular section with a prominent arched entrance. A small square window is visible above the arch. In front of the building, there is a paved area with some large, round stone objects, possibly pottery or kiln furniture, resting on the ground. The overall scene suggests a rural or industrial setting from a past era.

прво ће почети радови на великој цркви Успенија пресвете Богородице. Та црква иначе, никад није довршена а Видоје Вујић из Ваљева је обећао помоћ за иконостас вриједну око 30 хиљада немачких марака.

и манастир и околина су били потпуно запуштени, све док нијесу дошли свештеници и особље на челу са Оцем Савом. Недавно, 28. августа на дан Успенија пресвете Богородице, први пут послије 130 година служена је литургија у Манастиру Подострог.

ОСВЕЂЕН ДУХОВНИ ЦЕНТАР СВЕТИ СТЕФАН ШТИЉАНОВИЋ

У ЗЛУ СЕ НЕ ПОНИШТИ

На дан Успенија пресветог Богородице, 28. августа, будванском старом граду је освећен православни духовни центар Свети Стефан Штиљановић у оквиру кога је организована продаја икона, духовне литературе, разних црквених предмета и манастирских производа. Освећење је обавио Његово високопреосвещенство Митрополит црногорско-приморски, зетско-брдски и скендербијски Господин Амфилохије са свештенством. Обраћајући се окупљенима поводом освећења овог духовног споменишта у дому Манастира Дуљево, Митрополит Амфилохије је рекао да је оно посвећено, коме би другом на овим просторима, ако не праведном деспоту Стефану Штиљановићу.

штиљановићу.
— Изданак је Приморја благословенога племена Паштровића, живио у времену сличном овом највећем време-
ниу. Времену великог ра-
спећа и великога страдања српског рода православниога. То тешко и тегобно вријеме у коме су царства пропада-
ла, и у коме се гасила сви-
јећа ове земальске слободе али не и оне небеске, вјечне

али не и оне небеске, вјечне деспот Стефан Штиљановић је горио као пламен свијетлећи и своме дому и своме роду, свијетлећи и самог себе приносећи на жртву и дар своме народу. Запамћено је да је деспот Стефан у тим гладним и тешким годинама насталог турског робовања био отворојио све своје житнице и све што је имао он је са народом подијелио, и срце своје народу је даровао и Христу Богу био вјерни брат до своје исповједнице смрти. А, ево, његово мошти и данас се чујају у саборном храму престонога града Београда. Зато добро је било да се њега сјетимо овдје и да ово духовно споминте посвртимо и њему ко-

ји, као што рекох, био је у времену у коме је стично овоме нашему времену и као такав он може бити путоказ. **Није га вријеме зло поколебало**, није се ни у добру почињо, није се ни у злу поништио, као што пријети опасност нама да се у злу које нас је притисло поништимо — рекао је између осталог, Митрополит Амфилохије о посљедњем патропском кнезу, српском деспоту и свецу Стефану Штиљановићу, изразивши жељу да ово духовно средиште и књижница њему посвећена буде мјесто где ће се окупљати душе жедне и гладне ријечи божје, вјечне и неизразите.

„Свети Стефан Шиланович“ присуствовао је и градоначелник руског града Јарославља Владимир Каваљов, који је обраћајући се окупљенима, пренео поздраве својих снага из Каспийског и руског царства.

суграђана и руског народа.
Новостворени духовни центар „Свети Стефан Штиљановић“, како смо обавијештени од шефа овог центра Вјера Станишић, већ изазива интересовање и у њега навраћају многи наши уважени су-
дари.

предлоге за његов даљи рад.
— Посебно смо заинтересованi за наставак духовне академије на којој би говорили наши најпознатији теолози, професори београдског богословског факултета и православни публицисти. То је, заправо, започело протеклог лета, прве три вечери говорили су Његово високо-преосвештенство Митрополит **Амфилохије**, ректор Цетињске богословије протојереј **Момчило Кривокапић** и професор богословског факултета ђакон **Радован Битковић**, али је духовна школа прекинута због догађаја у Крајини — рекла је Вјера Станишић, истичући да су организатори ове духовне академије, Митрополија Црногорско-приморска, њена издавачка установа „**Светигора**” и главни и одговорни уредник православне ревије „**Светигора**” јерей **Радомир Никчевић**, посебно захвалин „Граду-театру” и директору **Бранислави Лијешевић** који су од почетка подржали организовање духовне академије, уступили им простор и због тога помјерили почетак сво-

卷之三

УГОСТИТЕЛJSKO TURISTIČKO TRGOVINSKO PREDUZEĆE

85310 BUDVA Mainski put 17

- Hotel "Loza" u Budvi, B kat. sa restoranom "Pod lozom" i baštom
- Restoran "JRB" na samoj obali u Budvi
- U Petrovcu hoteli "Kastel Lastva" i "Rivijera"

centrala: 52-667
52-668
recepција: 52-963
комерц.: 52-967
Fax: 51-667

**SCI SHOP
COMMERC
INTERNATIONAL**

SALON NAMJEŠTAJA BUDVA

85310 BUDVA, Jadranski sajam b.b.
Tel.: 086/52-732; Tel/Fax: 086/52-819

Veliki izbor namještaja i roba za opremu domaćinstava i poslovnog prostora

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БаЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

МИНЕРАЛНА ВОДА, СОКОВИ

ПИЋА ДРУГИХ ПРОИЗВОЂАЧА

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР УЛАСТВИ ГРБАЉСКОЈ

ТЕЛ. 51-297.

ТЕЛ. ФАКС 52-518

ДИСКОНТ У БУДВИ, ЦДС ПОДКОШЉУН

ТЕЛ. 52-378

RESTORAN "GRBALJ"

Trg Sunca bb Budva Tel. 41-564, 51-344, 52-300

05⁰⁰ - 24⁰⁰

**SVI DOMAĆI SPECIJALITETI,
KASTRADINA,
BAKALAR,
SVE VRSTE RIBE,
JAGNJEĆE PEČENJE,
ROŠTILJ,
GOTOVA JELA ...**

BANEX

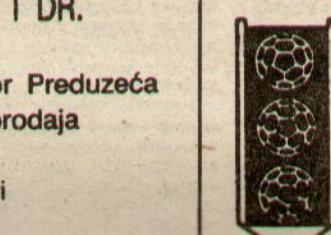
proizvodnja, export-import, inženjering, turizam i usluge

**SVE VRSTE GRAĐEVINSKIH POSLOVA
STANOVNI ZA TRŽIŠTE
REKONSTRUKCIJE I ADAPTACIJE**

85310 BUDVA, Primorski bataljon 10, te./fax 086/52-790, tel. 51-764

ГРАВОПЛАСТ

гравирање, израда кључева за станове и аутомобиле, фотокопирање, уградња вентила „наутилус“ монтирање венецијанер ролетни

Нови пословни центар, Топлишки пут 66.
Телефон 086/41-999
Радно вријеме 8-12, 17-19**Villa BALKAN
Stari grad**restoran i terasa
07 - 02pansioniske usluge
doručak - ručak - večera - 25 din.
sva gotova jela, jela po narudžbini,
riblji specijaliteti i roštiljsladoledi, voćne salate, kupovi,
kolači**U VILI "BALKAN"
NAJJEFTINJI NA BALKANU!
DODITE I UVJERITE SE!****P.P. "HATTRICK"**

Telefon 086/51-802

**"MONTENEGROTURIST"
BUDVA**ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО У МЈЕШОВITOJ СVOJINI
Trg Sunca broj 2

TURIZAM I УГОСТИТЕЉСТВО
АГЕНЦИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ
ФИНАНСИЈСКИ КОНСАЛТИНГ
TRGOVINA NA VELIKO I MALO
ZASTUPANJE I KOMISIONI POSLOVI
VELEPRODAJA I MALOPRODAJA
ALKOHOLNIH I BEZALKOHOLNIH
ПИЋА ИЗ ПРОГРАМА "TREBJESA",
COCA COLA, AGROKOMBINAT "13 JUL",
"RUBIN", "TAKOVO", "HANI" I DR.

TELEFONI:

51-008, 51-708; direktor Preduzeća
52-930, 51-936; Veleprodaja
52-871; Maloprodaja
51-954; Pravni poslovi
51-290; Finansije

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ВИТАМИНИ И ЗДРАВЉЕ

Данас је непотребно доказивати како су витамини, као битни састојак храни, есенцијални (неопходни) фактор метаболизма човјека и да баш многе функције организма зависе од количине витамина.

И ма колико да је значајан мањак витамина све више сазнања говори и о могућностима вишке и потенцијалног штетног дјеловања.

Бројна истраживања код нас и у свијету указују да структура наше исхране не задовољава те да су грешке у исхрани значајан фактор који и дугорочно и краткорочно могу битно утицати на здравље цјелокупне популације.

Сасвим је јасно да у настајању крупних здравствених проблема као што су повећани крвни притисак, артериосклероза, срчана коронарна болест, зубни кариес, гајазност, шећерна болест битно утиче начин исхране и адекватно корелиран однос хранљивих и заштитних материја. Витамини су органска једињења неопходна за функције метаболизма, али их људске ћелије не могу синтетизати (изузев D витамина у посебним ситуацијама).

Многи витамини добро су проучени а многи се тек отварају и бројне функције за које раније нисмо знали, чине их врло значајним. Дневне потребе за витаминима врло су различите. Раст постavlja посебне захтјеве за витаминима, па су ту дјеца најугроженија у случају дефицитира. Јачи физички рад и стања болести повећавају потребу за витаминима. Трудноћа и дојење захтјевају повећане потребе за витаминима. Неки витамини као A и D депонују се у јетри па организам може без њих неко време. Мањак B витамина може се појавити за неколико дана, а потпуни недостатак C витамина може изазвати смрт за врло 8 недеља!

Витамин A изузетно значајан у исхрани постаје поново веома актуелан мада се сматralo да није толико значајан с обзиром на богатство извора и у билој и у храни животињског поријекла. Међутим није тако.

Мада се A витамин може синтетизовати у организму из провитамина каротина кога има у биљкама показало се да то није доволјно и да само узимање биљне храни може довести до тешких промјена на очима па и сјепила. Зато је сасвим изјвесно да се A витамин мора давати и у виду намирница животињског поријекла.

Извори A витамина су бројни: јетра, нарочито јетра риба, млијеко, жумаше. А од биљних производа каротином (провитамином A) богата је шаргарепа, наранџа, паприка, диња.

Заштитна улога A витамина је веома значајна првенstveno за слузокоже нарочито слузокожу ока и спречавање такозваног ноћног сјепила.

Новија открића говоре да је врло успјешан у превенцији компликација код малих бодија, а уопште је познато да је неопходан ипак се не препоручује свакодневно давање високих доза јер може изазвати интоксикацију. Интересантан је феномен да ако се стално уносе веће количине C витамина организам их много брже разграђује него при уноси нормалних количина када је разградња успорена. Давање великих доза C витамина код преходе и грипа још увијек није сигурно доказано као ефикасно.

Витамин B представља велики скup витамина топлих у води са многобројним значајним функцијама. Добро су заступљени у свим намирницама изузев витамина B12 кога налазимо само у храни животињског поријекла. Недавно је доказано да витамин B6 има значајну улогу у спречавању малокrvnosti код дјеце.

Иако у природи имамо богате изворе B витамина дефицити су могући ако је у питању болест жељуца која онемогућава ресорцију (утијање) витамина. Код дјеце која се храни искључиво козјим млијеком може се јавити малокrvnost такозвана макроцитна анемија због недостатка фолије киселине које у козјем млијеку нема.

Покушај да се витамином B6 у високим дозама превенира астма сада је још у фази истраживања.

Овај витамин користи се и као ефикасно превентивно средство код спречавања повраћања, а даје се и код алкохолне интоксикације заједно са високим дозама C витамина.

Несумњива је чињеница да су данас још увијек актуелне хиповитаминозе нарочито код дијеталних кура кад се узима само храна биљног поријекла или само животињског. Многобројни препарлати који садрже витамине у једној таблети обично нису доволjni за подмирење свих потреба организма зато је постулат здраве исхране: једите разноврсну храну, једите поврће и воће и рибу што чешће, смањите количину масти животињског поријекла и не пушите.

Др Тадија Николић

тамина као лијека врло строги.

Витамин D који је такође топив у води може да се синтetiše у кожи под утицајем сунчеве svjetlosti. Врло важан за rast djece. Захваљујући редовном давању нема више više raxitisa niti deformiteta nedostaju kod djece. Treba ga давати цijelu godinu, a zimi i do 15 mjeseci. Smatra se da je значајан i za odrasle jer може dovesti do osteomalacije (dekalzifikacija kosti). Данас се препоручuje i starim ljudima. У природи су извори бројни: најvećih potencijalnih izvora je sunčeva svjetlost jer pod njenim uticajem se stvara, ima ga i u ribljem ulju, a u mlijeku malo.

Витамин C један је од највише испитаних, али још uvijek са доста nepoznаница. И он спада у такозване „antioksidante“ као и E витамин само је topliv u води. Зна се да je за normalne funkcije организma потребno ugnostiti 100 mg C витамина. Međutim gornja granica nije određena. U principu ne može se predozirati.

Основна, најзначајнија функција C витамина је у синтези kolagena, međuželijske cestnosti, учествује u prometu kiseonika, u transportu gvožđa u prometu aminokiselina, djeluje na imunitet, hemostazu, žlijezde sa unutrašnjim luchenjem. Potrebe za C vittaminom su veće u trudnoći, u toku infektivnih bolesti pri fizickom naporu, pri povisenoj tjelesnoj temperaturi.

Vjeruje se, mada je to u fazi dokazivanja, da djeluje na rast tumora (usporevavajući ga, sa zaraščivanjem rana, na srce i razvoj skleroze, kod pušacha i alkoholika, a djeluje detoxikaciono. Neopходан је u liječenju malokrvnosti. Izvori C vittamina su mnogobrojni: divlji šiljak, kivi, limun, naranca, a ima ga u maimin kolichinama i u drugim vrstama vođa.

Врло су значајни извори C vittamina u povrđu: kuhinja, paprika krompir... Mada se kuvanje gubi velika kolичina C vittamina iplak ga u povrđu nešto ostane pa se kombinacija kuvanog i svježeg povrđa i vođa mogu obvezjediti dnevne potrebe.

Majčino mlijecko takođe sadrži nešto C vittamina mada bi ga baba trebalo dodavati u vidu tableteta od 50 mg svakodnevno. Davaće soko danas se bebama ne препоручuje do najmanje 4 mjeseca životinja jer mogu biti potencijalni alergeni.

Iako je C vittamin zbog gorje navedenih особина neosporno vrlo значајан и neopходан iplak se ne препоручuje svakodnevno давањe visokih dоза јер може izazvati intoksikaciju. Interesantan je fenomen da ako se stalno unoše veće kolичine C vittamina organizam ih много brže razgrađuje nego pri unošu normalnih kolичina kada je razgradnja usporena. Davaće velikih dоза C vittamina kod prehodne i gripa još uviđek nije sigurno dokazano kao efikasno.

Vitamini B predstavljaju veliki skup vittamina toplivih u води са многobrojnim значајnim funkcijama. Dobro su zaustavljeni u svim namiрnicama izuzev vittamina B12 koga nalazimo samo u храни животињског поријекла. Nedavno је доказано da vitamini B6 imaju значајnu ulogu u sprecavanju malokrvnosti kod djece.

Iako u prirodi imamo bogate izvore B vittamina deficiti su mogući ako je u pitanju bolest жељuca koja onemogućava resorcijsku (utijanje) vittamina. Kod djece koja se храни ikskluzivno kozjim mlijekom može se javiti malokrvnost takozvana makrocytna anemija zбog nedostatka folijine kiseline koju u kozjem mlijeku nemamo.

Pokusaj da se vittamonom B6 u visokim dозама preveneri astma sada je još u fazi istraživaњa.

Ova vittamin koristi se i kao efikasno praventivno sredstvo kod sprecavanja povracanja, a daže se i kod alkoholne intoksikacije zajedno sa visokim dозамa C vittamina.

Nesumnjiva je činjenica da su danas još uviđek aktuelne hipovitaminoze нарочито kod dijetalnih kura kad se uzima samo hrana biljnog portiјeka ili samo животiњskog. Mnogobrojni preparativi koji sadrže vittamine u jednoj tableti obično nisu dovoljni za podmirenje svih potreba organizma zato je postulat zdrave ishrane: jedite raznovrsnu hrana, jedite povrće i voće i ribu što češće, smanjite kolicinu masti животiњskog portiјeka i ne pustite.

Dr Tadija Nikolic

КАСЕТА КЛАПЕ „ХАРМОНИЈА“

ЖЕНСКА вокална клапа „Хармонија“ из Будве, обиљежила је успјешних дванаест година рада snimajući kasete na kojoj se nalaze osam kompozicija sa препознатљивим mediteranskim melosom. Kaseta је snimljena u tiražu od 500 primjeraka u studiju Muzičke produkcije Radio televizije Crne Gore u Podgorici, a promovisana је na ljetnici u bavšti novootvorenog restorana „Verdi“ u Budvi. Ovom prilikom, поред чланица клапе „Хармонија“ у занимљивом programu који је pratio veliki broj ljubitelja muzike учествовали су

Мики Јевремовић и Дејан Першић.

На касети са композицијом: „Хармонија“, „Мандолине и гитаре“, „Соко лети преко Будве града“, „Пјесма Петровићу“, „Хиљаду жеља“, „Прекрила је небо дуга“ и „На обали“. Аутор већине текстова и музике је Мирјана Пајовић, док су један број аранжмана урадили Данијел Адровић и Иреља Радоњић.

Клапу „Хармонија“ trenutno чини осам чланica: Марија Шумил, Наза Бенић, Бисерка Боговић, Јадранка Узелац, Ксенија Николић, Весна Милојић, Душанка Вугделић и вођа групе Мирјана Пајовић.

По ријечима Мирјане Пајовић која је и основач клапе, њене чланице ради искључиво на akademskoj основи због љубави према пјесми и дружењу, а захваљујући томе, пјесме са mediteranskim melosom чуле су се на brojnim koncertima u Јugoslaviji и иностранству. Клапа је учествовала u бројним radio и televizijskim emisijama.

Госпођа Пајовић ističe dрагоцену помоћ спонzora bez kojih kasete ne bi bili. Ovaj projekt su pomogli i omogućili Skupština opštine Budva, XTP „Budvanska rivijera“, Jadranски savam, „Montenegrobanke“. Предузеће Morsko dobro, „Tekhnogas“ Bulevarica, „Negrina“, предузеће „Ankora“, „Merkur“, „Niklanović“ i foto studio „Todorović“.

Поред nastupa na festivalu u Budvi, u planu je snimanje nove kasete sa ozbiljnom muzikom, a tokom jeseni ћe se u Budvi održati cjelovečernji koncert „Хармоније“ sa velikim brojem gostiju.

R. ПАВИЋЕВИЋ

ОТВОРЕНА ПРОДАВНИЦА ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ

У БИВШИМ канцеларијама „Montenegroprodukt“ под Дубовичем у Budvi и у Дому Kulture у Petrovici otvorene су ovih dana specijalizovane prodavnice za penzionere.

У njima se mogu naći: уље po 4,50 dinara za litar, шећер 3,50 brašno 80 para, детерцент 3 kg za 22 din, пиринач, tjestenina, sokovi i ostale prehrabene namirnice po znatno povoljnijim cijenama.

Mjesечно penzioneri dva puta (kako se penzije primaјu) mogu dobiti 4 l uљa, 4 kg šećera i 25 kg

brašna i jednu vređu pravu.

Prodavnica radi jednokratno od 8.00 do 15.00 sati. Za one koji se niјesu učlaniili nakanidno se vrshi upis u zadrugu, a članarina je i dalje 15 dinara.

U toku ljeta penzioneri su mogli da se odmaraju na Lovćenu i u Kolashinu, a sada i u Šćepićištzu Igralo.

Opštinska konferencija penzionera Budve zajeđno sa mjesnim podružnicama MZ I, II i MZ Petrovaci pokreće akciju prikupljanja novčane po-

moći za izbjeglice iz Crne Krajine.

To smo samoinicijativno organizovali da bismo donekle pomogli te žude. Odziv je veliki, penzioneri dolaze i uplađuju prema svojim mogućnostima.

Akcija traje do 25. septembra, a ja se nadam da će наш skromni ali iskreno dat prilog pomoci ovim nesrećnim ljudima – rekao nam је sekretar Opštinske konferencije penzionera i invalida rada Milan Klađin.

■ M. Поповић

ИСПРАЂАЈ РЕГРУТА

Одзов mladića iz naše opštine za služenje vojnog roka je redovno stopostotan, a to se potvrdilo i ovog septembra kada je u vojsku upućeno dvanaest regrtata. Tim povodom u Skupštini opštine je organizovan svečani ispraja mladih vojnika kojima su se обратили Zoran Dragović, u ime Skupštine opštine,

и

Radomir Vučkićević, u narodne odbrane, Radislav Čvorović, u ime Ministarstva unutrašnjih poslova – OB Budva, i kapetan frégate Vukota Tomić u ime Vojnog okruga, говорећi im o njihovim vojничkim dužnostima i obavezama i pozjeleći im srećan odlazak u vojsku, uspešno služenje vojnog roka i srećan povratak.

ЕКОЛОГИЈА

САВЈЕТОВАЊЕ О ЕКО-МЕНАЏМЕНТУ

YUMAN 95, okupio је u Budvi na godišnjem savjetovanju menaџera Jugo-slavije elitu stručnjaka. Biće to 5, 6. i 7. oktobra u hotelu „Avala“. Ove godine savjetovanje

će usmjeriti na eko-menaџment. Za nas Jugo-slavene to je novo tržište. Promet na „zeljenom“ tržištu širok planete dostigao je cifru od preko 300 milijardi dolara ekološka industrija po-

stała je veća od farmaceutske i aerokosmичке. Kako organizator YUMAN-a i vlasnik Adriatic korporatione, Velišev Zolak.

C.P.

УМЈЕТНИЧКА ЛИЧНОСТ И ДЈЕЛО СЛОБОДАНА-БОБА СЛОВИНИЋА

ФИГУРА ИСКАЧЕ ИЗ ОКВИРА

„Проширује ли се наше искуство и мењају ли се наше наде, налазимо више „истине“ у „заблудама“ које смо одбацили, и можда више заблуда у вечним истинама своје младости. Ношени крилима побуне, ми примамо детерминизам и механизам, јер нам се чини да су цинички и демонски; али кад опазимо смрт на подножју брда, онда по-купшавамо да иза ње сагледамо другу наду.“

Анри Бергсон

Посматрајући умјетничко дјело Слободана-Боба Словинића скријена нада постаје опипљив оптимистички предзнак да се негде далеко у метафизичком магновењу побјеђује пролазност условљене смрћу. Рођен четрдесет и треће године у Будви, своје прве умјетничке „опите“ исказује за вријеме студија у Београду, на Академији за примјењене умјетности, излажући са пријатељима у кафани „?“. У Умјетничком павиљону у Титограду први пут групно изложе 1961. године. Прву самосталну изложбу организује, такође у току студија, 1965. године у Модерној галерији у Титограду. Дипломирао је на наведеној Академији 1966. године, док од 1968., као члан Удружења ликовних умјетника Црне Горе, излаже у земљи и иностранству. За секретара Одбора за ликовну умјетност при ЦАНУ изабран је 1978. г. Умјетник, чије досадашње изузетно плодно стваралаштво прате низ значајних награда и признања кроз бројна самостална и групна излагanja у земљи и иностранству, о првим корацима свог умјетничког хода овако говори:

„Још од раног дjetinjstva осјећао сам да је сликарство једино што волим да радим. Имао сам жељу да средњешколско образовање стекнем у Херцег-Новом у тадашњој Умјетничкој школи. Али, задржком родитеља, ипак сам завршио гимназију. Задовољан сам био и тим опредјељењем јер сам стекао опште образовање. Слично се десило и при избору студија. Уписао сам Академију за примјењене умјетности јер ми је, у смислу заната, пружала већу могућност за егзистенцијалну сигурност него чисто сликарство.

У међувремену нијесам престајао да сликајем. Сликарство је ипак постајало моја једина и права преокупација. Пројектовање ентијера доживљавао сам као тренутну моду, или робу, док сам се у сликарству увијек враћао свом бићу осјећајући се потпуно слободним да сам одлучујем и трагам пред бјелином платна. Можда ми је помало криво што сам ишао дуплим колосјеком, али, мислим, да ми је то и помогло да сликарство схватим темељитије. Јер, по природи сам сту-

диозан и аналитичан тако да се у дубини мог бића, готово по правилу, јавља револт против олаког експериментирања. Посљедњих десетак година у потпуности сам се посветио сликарству иако усложни, бар у нашој земљи, нијесу баш најповољнији у овим, за много штошта, тешким временima.“

Од самих почетака бављења сликарством, Словинићев развојни пут ликовног сазијевања прати изражавање у оквиру тематских заокружених циклуса („Ране слике“, „Интимни циклус“, „Грчка митологија“, „Циклус: Мадоне, Предосјећај страдања“, „Страдање“, „Циклус: Le corps“). Сваки циклус, готово по правилу, прате бројни цртежи – студије, као воду у већи и потпуније ликовне целине. Међутим, управо кроз цртеж, Словинић је успио да допринесе становишту да ова ликовна дисциплина може опстати као самостална уз потпуну естетску аутономност, представљајући један од најнепосреднијих начина интерпретације личних, унутрашњих доживљаја, ненаметљиво се уклапајући у разноврсне токове модерне. Цртеж представља окосницу слике овог даровитог умјетника, а у току трагања унутар свог стваралачког развоја, одражава истрјајну досједност при изградњи особеног ликовног израза. Снажна, експресивна линија не одступа од прецизног обликовања форме уведеног обликовања у вијешто образован тродимензионални просторни систем слике. Начије симетричне композиције целине карактеришу знатљаки изведена перспективна скраћења преко којих сликар успијева да подвуче одређене ренесансне ремисије. Словинић је присталаца централно организованог мотива који одражава композициони склад те самим тим подлеже традиционалним принципима компоновања.

Комплетно досадашње стваралаштво овог умјетника, у трајању од три и по десетије, карактерише концепт антропоцентричности. Човјек чини основно средиште његових преокупација. Умјетник, говорећи о овом проблему, истиче:

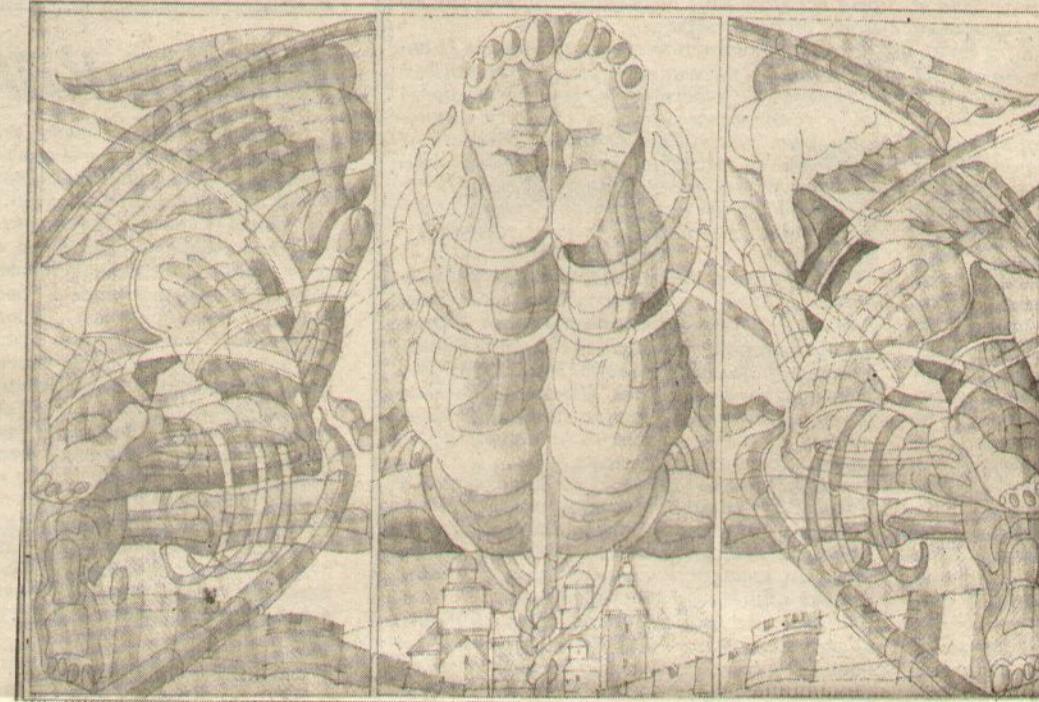
„Од најранијих почетака бавио сам се људском фигуrom-човјеком. Кроз ову универзалну тему успијевам да

изразим све оно што чини суштину општих егзистенцијалних питања као што су љубав, живот, рађање, смрт, страдање, патња, нестајање... тако да ми је представа човјека незаobilazna. Како сам се развијао, тако је расла и јачала представа људске фигуре. Фигура је све више надолазила постајући доминантном у простору слике, чак је, како неко рече, почела да искаче из оквира“.

Стилски јасно одређена људска фигура је, дакле, увијек ту као симбол суштинских свеопштих егзистенцијалних проблема човјека оптерећеног горком свијешћу о траги-

константне борбе оплемељен симболиком сталног животног одвијања и завијања. Унутар структуре макроплана представља пропокрет без постјања и без нестајања. У трагању за смислом, у нечујни вапај, људска фигура се, кроз грч бола и патње, пропиње и ковитла уносећи драматику и немир изнад фантастичног, често аветијски мирног пејсажа. И управо, ово смјело спајање експресионистичких и надреалистичких стилских елемената, преко којих тешко преводљиви садржаји добијају своју специфичну визуелну форму, отварајући пут ка већ осто-

шавајујућу енгму. Ако би циклус „Le corps“ у поднаслову могао да има „Трагање“, онда би циклус „Милешевски призори“ могли поднасловити са „Преображење“. „Преображење“ јер се у њему, из призора у призор, преобразујују и пејсаж и људска фигура као носиоци слике. Фантастичан надреалистички пејзаж сада оплемењује тајanstvena тишина конкретне манастирске атмосфере, док се фигура постепено ослобађа драматске тензије, постаје бестежинска, у узлету... Свјеж и рафинован колорит, у равнотежи топлих и хладних тонова хроматске скале, испуњава елементе компози-

ци постојања. У почетку... она се само назире унутар полу-апстрактних пејсажа, али је ипак ту. Свједочи перманетном присутошћу. Како је сликар сазијевао, тако је расла фигура, човјека. Он је разлаже и сажима, повезује и развезује, користећи разлиčite нити и траке било да су оне у функцији форме, било садржине ликовног израза. Словинићев човјек лебда као произашао из неког општег архетипског сна, опипљив и препознатљив, иако ванвременски и фантастичан, често обезглављен, а ипак прометјски и оптимистичан. И чудно, да обезглављеност не смета. Надовезујући се и повезујући са посматрачем глава као да се подразумијева. Она је преносна, општа, универзална. Димензија времена се губи у Словинићевој слици, док линија потенцира пластиčnost спиралне форме и у контрасту свијетло-тамног сугерише основни став

вареној аутентичности Словинићевог ликовног израза. Почетком августа овај сликар је у својој галерији у Будви изложио свој најновији ликовни циклус. Девети по реду, под називом „Милешевски призори“, настао почетком ове године, у условљен је сликаревим боравком у миљевеској ликовној колонији јула 1994. године. Овај циклус садржи опус од педесет радова изведених у технички туш, крејон у боји, акварел и комбинованој технички. Претходни, осми циклус „Le corps“, чини окосницу и сублимацију комплетне ствараочаје ликовне замисли и са изјесне стране крунише дјело овог умјетника. Са друге стране, као да га доводи у енigmatsku poziciju „perpetuum mobile“. Чини се да цртежи и акварели из ликовног циклуса који слиједи, а то су „Милешевски призори“, на одређени начин разрије-

ције исте тематске преокупације и када је ријеч о акварелу. Међутим, цртеж и даље предњачи, и даље у њему остаје тежиште слике. Композициона схема је условљена формом триpticha, а умјетник је вејшто варира од призора до призора, формирајући представе са једном централном и двије, око ње, симетрично постављене фигурама. Крајње фигуре, са новодобијеним крилима, обично у узлету, помажу средњој да, ослобођена од прародитељског гријеха, доживи преображење. Смисао је пронађен, крст је довољно дуго ношен, централна фигура се ослобађа спремна да узлети и дотакне тајну небеског раја преносећи универзалну поруку.

У Паризу, у јутословенском културном центру Слободан Словинић ће, од 8. септембра до 8. октобра ове године, излагати 30 најновијих цртежа из циклуса „Le

corps“. О свом даљем раду сликар каже:

„Веома ме радује и узбуђује што ћемо је пртеже поново послије дванаест година, моћи да види и процијени ликовна публика Париза. Иначе сам врло нестриљив да „Милешевске призоре“ што скорије пренесем на велики формат у уљу. Такође, већ пет година радим на једном новом циклусу који сам називао „Бештије“.

То је покушај комбиновања животињских и људских глава, као нека врста пророчанског симбола данашњег, за нас дубоко трагичног, времена. Занимљиво је да је ово једини циклус који сам започео бојом у малом формату, дакле, сликајући без пртежа као увода. Упоредо ћу и даље радити на развијању циклуса „Le corps“. Пуни је тога, а понекад ми је најтеже што дан тако кратко траје.“

Многи ликовни критичари, сликари и књижевници дали су свој допринос при дефинисању дјела Слободана Словинића. Позивом се, на крају, на ријечи Срета Башњака из предвора за овогодишњу париску изложбу: „Слободан Словинић, један од најплоднијих и најдосједнијих данашњих црногорских сликара, чува и брани основну матицу свог инспираторног тока више од три десетије. Критика је већ одавно утврдила одређени концептуални континуитет у његовом стваралаштву. Али оно што чини окосницу тог континуитета – то је свакако један посебан став овог сликара према односу стварности све-

„БЕЛИ АНЂЕО“ СЛОВИНИЋУ

Академски сликар Слободан Словинић добитник је плакете „Бели анђео“ која се сваке године додељује најуспешнијем учеснику Милешевске умјетничке колоније.

та и стварности дела. Рекли smo већ да Словинић своју слику или свој цртеж не зачиње у додиру са облицима (предметима) објективне стварности, нити њима својом креативном акцијом тежи. Све је зачето у јудњи сликарског бића да се издвоји додиру, на фону савремене умјетничке праксе, као лични знак сликара, као део његове и наше судбине. Тиме он постаје и део искуства модерне умјетности, не као пратилац већ као актер чије дело значи допринос процесу успостављања новог односа стварности умјетности и стварности света.“

■ Луција Ђурапковић

СУСРЕТИ: ДРАГАН МИЈАЧ-БРИЛЕ

СПАЈА СЛИКАРСТВО И СКУЛПТУРУ

Од половине августа, па до 1. септембра у галерији града хотела „Свети Стефан“ имају је изложбу, цртежа слика и скulptura, Драган Мијач-Бриле (1965) из Булгарице.

До сада је имао 12 самосталних изложби у земљи и једну у Франкфурту на Мајни прије четири године.

Овај умјетник растао је и стао под снажним медитеранским сунцем и интензивним бојама и мирисиме петровог пејсажа.

Мијач прати склуптуре, обликује склуптуре и слика их.

Сликам склуптуре у двете и камене. Не да неко слично ради сликарство. Покушавам да склуптуре дају једну целину. И, како сада стиже у томе утијевам, већ темпера-

купajući se na drobnom pijsku, nedaleko od Svetog Stefana, kod себе сам имао блок, али не i прибор za crtanje. Ciniula mi je ideja, poshto sam prethodno ulazio nekoliko khobnica, a khobnici u sebi imaju dosta one priznaste tekijine (mastiila) i poceo sam jasno da pratim. Nisam se prevario. „Mastiilo“ od khobnica se kasnije pokazalo da je postojanje de tupa.

Garo Jovanović u eseju o Miјачevoj umjetnosti, kaže: „Ima tu neke patnje, neke izgubljenostrane zove i prijeti, tragичna grimasa na licu ribara, mračan kovitlaz u pretežnoj vodi, ali iznad sveta i okse svega, u Miјachevom umjetnosti izbiha nešto drugo, radost, u kojoj nema ni Pana ni Erosa, već čista životna snaga, erupтивni, dječaci osmijeh i čistote.“

Изложбу у галерији града-хотела „Свети Стефан“, Miјac je posvetio danu prenosu moštvoj Svetog Prvomučenika arhijačkona Stefana, po komе naše najeksklavnije ljetovalište nosi ime.

С. Паповић

ШКОЛСКИ ЦЕНТАР „ДАНИЛО КИШ“

„ПРЕМНОГО“ ДЈЕЦЕ

Школски центар „Данило Киш“ у Будви ове школске године образоваће и васпитавати 730 ученика распоређених у 26 одјељења.

Прије 13 година у овој школи било је онолико ученика колико их је сада само у првом разреду.

Планом уписа за ову годину било је предвиђено 7 одјељења, – три гимназијске, 2 техничара туризма, једно одјељење кулинарских техничара и једно одјељење техничара услуживања.

– Због великог броја ученика који су конкурисали и у јуну положили пријемни испит за смјер туристички техничар, благовремено смо се обратили Министарству просвјете Црне Горе да нам дозволи још једно одјељење туристичких техничара. Добијена сагласност ријешила нам је донекле проблем уписа јер и сада та одјељења број

СА ТРГА ПЈЕСНИКА

На Тргу пјесника у јулу и августу огледало се 90 књижевних стваралаца из наше земље и иностранства. Додијељена је и овогодишња награда Трга пјесника „Стефан Митров Љубишић”, коју је понијао академик, **Матија Бенковић**.

Задата тема ове године била је поетика на крају вијека. Мање више са успјехом су сви говорили о тој теми, што су посjetиоци добро примили и у великом броју пратили догађања на Тргу пјесника.

Један од најатрактивнијих гостију Трга пјесника био је француски књижевник **Патрик Бесон**. Његов долазак у Будву се поклопио са изложењем из штампе његове књиге на српском језику „Против клеветника Србије”. Бесон је аутор дванаест романа и преко десет публикација из сфере политичке.

Завирили смо у најновију књигу Бесона. Како Бесон види стање у бившој Босни и Херцеговини?

— У Босни је чудан рат. Су-простављају се три табора: Срби, Хрвати и мусимани. Партија брида у којој би Југославија положила карте. Коначно? Бива да се добија контра, као мусимани у Го-ражду или Срби на Влашћу, и ту се онда губи партија. Словенци су већ одавно напустили сто да би постали постићени разочарани главни по спратовима у екскурзивној служби аустријске више и средње класе...

У овом чудном рату, три табора имају оружје, али се једино Срби њиме служе. Човјек се, заиста пита шта раде Хрвати и мусимани са својим. Испоручено оружје Тузли специјалним авионима пише између осталог у овој занимљивој књизи. Његова беседа је била:

— Има ли ишта важније од одмора? Хоћемо ли ишта друго до добро образовања за нашу дјецу? Јесмо ли спремни да жртвјујемо и један викенд ради наше части? Да ли припадамо некој породици, регији, народу или људском роду? Јесмо ли срећни са оним што имамо или са оним што немамо? Јесмо ли разумјели Шекспира? Јесмо ли разумјели свог пекара? Слушамо ли довољно музiku? Да ли смо смијешни? Да ли смо добри? Зашто се плашимо трагедије? Зашто вјерујемо да ћemo увијек остати млади и доброга здравља? Зашто придајемо толико важности ономе о чему мислимо и осјећамо док милиони других људи које не познајемо мисли и осјећају исто? Јесмо ли си-турни да постојимо? Знамо ли да је оно што кажемо или

пишемо већ ишчезло, а да то исто још нијесмо ни казали ни написали? Зашто се стално не би грохотом смијали? Знамо ли да пошто умремо, поред ове земље и овог раја не постоји други? Постоји ли и једна шанса на према милион да се роди још један Моцарт?

Недостаје мислилац по-пут Његоша

— На фону садашњег цивилизациског тока лоцирао се и укотвии један универзални и овдашњи, феномен-егзистицијална језа препозната вјаја кроз облике пријетећег космичког хазарда, почео је своју бесједу, наш знаменити психијатар и поета, др **Јован Стриковић**. — Та егзистицијална драма, наставио је др Стриковић, као модус вивенди диктира поетику у свим облицима умјетничког стваралаштва. Ако се томе дода чињеница да се наше национално биће олако одриче националних вриједности и потреба, онда се може сазнати да никако и скоро никада не можемо заузети средишњо мјесто стајалишта у односу на национално као услов без кога не можемо ићи ни даље ни шире, нагласио је др Стриковић. Чак и неки наши писци који слове за значајне књижевнике, брзо су се ратосијали националних осјећања и престали да буду што су били. Ко су заправо они?

Ниче је својевремено написао да је досадашњој филозофској мисли недостајао умјетник, па и нашој стварности недостаје мислилац, попут **Његоша** који би својом когницијом дефинисао и дијагностиковао садашње стање и упутио на могуће исходишеако га има!!

Цивилизацијска еманципација није морална еманципација, истакао је др Стриковић, она је техничка и технолошка. Она је, заправо, нељудска еманципација тако да се може говорити и писати о илузији једне будућности.

Писац је непрестани трагач

... Човјек ове цивилизације је неутемељен, живи на мембрани која непрестано вибрира, доживљавајући диспропорцију између сопственог преображаја и трансформације модерне цивилизације. Тешко може да заузме стајалишну тачку, а још теже да се на њој одржи. Љубав према човјеку више је декларативна, то није љубав потребе и суштине, а хуманост је брутализована и равнодушје је заједи да се универзално ос-

ијације, рекао је др Стриковић.

Београдски приповједач и књижевни критичар, **Михајло Пантић** је између осталог рекао:

— Књижевност није имуна од притиска стварности, па сагласно томе трага за новим изражajним облицима у којима ће се одупријети сталним покушајима идеологизације и политичке инструментализације. Савремени писац је непрестани трагач за неоткривеним лицем свијета, а не пукни преписивач историје. Он пориче и релативизује сваку истину и раскринава сваку лажу. Књижевност краја вијека, сматра Пантић, одликује разноликост поетика и разноврсност стваралаčkih индивидуалности, и свака од тих поетика је легитимна, под условом да је естетски остварена, свеједно да ли је ријеч о актуелном постмодернизму према којем књижени игорантни показују само зло вољу, или о преобликованом реалистичком поступку који и даље успијева да да је одговоре на текућа питања историје и егзистенције, до-да је Пантић.

Вјерујем Достојевском

— Овај вијек, од свог почетка до свог краја, јесте вијек и заблуда, почео је своју бесједу, **Жарко Команин**.

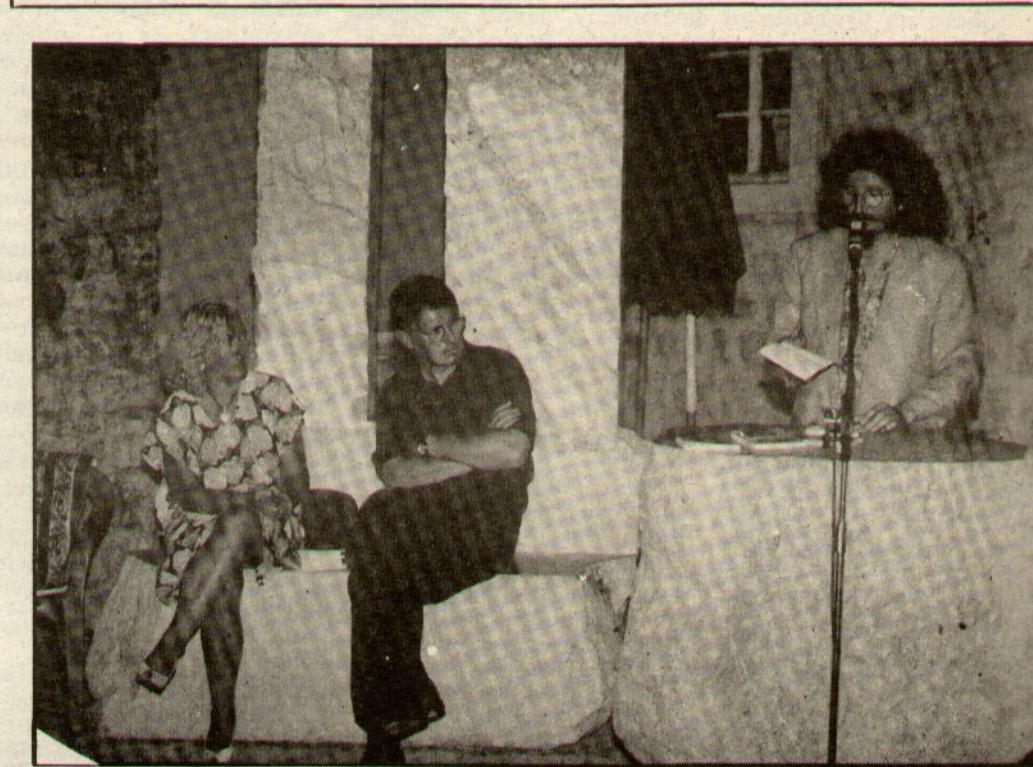
Овај вијек, наставио је Команин, поноси се неморалом, а не горди се моралом. Велике наслаге страха и лажи падају на плећа човјека десетог вијека. Али је овај вијек, наш вијек и немамо другог времена од овог које смо живјели и који сада живимо.

Понижени и поражени човјек овога вијека вапи и сања да се отворе врата истине, по-мирења, спасења, очишћења и љепote.

Вјерујем нагласио је Команин, да ће побиједити космичка енергија божанске љубави, истине и правде и да ће, кад тад, та енергија љубави и истине успоставити равнотежу на земљи...

... У игри помјерених критеријума у вриједности, особито се истичу, данас, ови посљедњи, постмодерни, који би данашње богатство наше литературе да сузе и укаулупе у Прокрустову постелју формализма, подржавајући, из свег гласа, многобројне епигоне изишле из испражњених рукава **Борхеса** или **Умберта Ека**. То су они, нагласио је Команин, наследници **Жданове, Марка Ристића** и другова, који сањају свијет пре-ко свијета, уграђујући му, не знајући да се универзално ос-

ијације, рекао је др Стриковић.

ваја преко свога тла и свога језика и свијета. Они непрестано пропагирају, својим теријцијама, израслим на испа-рењима европске мисли, како треба да изгледа једно књижевно дјело. Одушевљавају се, углavnim, свјетским полуудухом, а нијесу у стању да савремено противаме генијалност **Стефана Митрова Љубише** или **Боре Станковића** или **Боре Станковића** или **Драгослава Михаиловића**. Али, ни по јада што модернисти продају ма-глу на Морави и Морачи, већ је здо што се продају у не-прикосновене књижевне ар-битре који су се наметнули и засели готово по свим тргови-ма, редакцијама, категарама, жиријима, фестивалима и та-ко се постављају у праве ште-точице српске литературе.

Од таквих полуудухова и полуузналаца и белосрбских удворица, који поваздан хва-ле један другога и себи слич-не, страдали су један **Милош Црњански**, **Миодраг Булатовић**, **Драгослав Михаиловић**...

Пјесници нијесу усрди-тельни човјечанства

Поетику овог вијека обиље-жиле су истине **Булгакова** и **Солжењицина**, а не гола вје-штина **Борхеса** или **Ека**.

Ја, још увијек, вјерујем До-стојевском-да ће љепота спа-сити и нас и свијет. Вјерујем Софоклу-да ће човјека од-

бранисти страшна истина, до-да је на крају Команин.

— Кад се, у једној овако врелој медитеранској ноћи, пјесник нађе пред случајном и намјерном публиком, онда се, ктио и не ктио, мора запи-тати који је смисао поезије. Ово питање старије је од нас свих, постављено је од кад човјек зна о поезији. Сада, на крају вијека ово питање добија посебно значење, почео је размишљање о пое-тици на крају вијека, **Драго-мир Брајковић**.

Овде на овом Тргу, наста-вио је уважени пјесник, јед-ни поред других, и један на-спрам свих, скликовито рече-но, личимо на какав збјег, на један архипелаг или на ва-пјућег у пустињи ма колико да смо уљуљкани комфором и омајијани чарима сунца и мора. Јер, ко чује наше гласо-ве, до кога допиру наше ри-јечи?

Свијет је и даље „состав па-клене неслоге“. Само стоти-нан километара даље луди укопани у земљу одузимају једни другима оно што је најдрагоценје-животе, раз-зарају душе, уништавају кор-јене...

Можда и гедалеко од нас неко болно пати а ми смо не-моћни да му помогнемо!

Свијет, на жалост, није уде-шен, по мјери правде, али на њу не смијемо заборавити. Заборављајући на друге људе и на себе заборављамо.

Шта ту може поезија? Не може поправити свијет. Пјесници нијесу учречитељи човјечанства. У учречитељима нијесмо оскудијевали али нам је са њима увијек бивало горе. Са поезијом није.

Поезија не може да се из-бори за правду али мора да казује истину.

Не гријеше они, који кажу да поезија утемељује, да но-си наду и вјеру али је добро и љековито кад у наше душе она посије и зрице сумње, кад унесе мало невјерице. Без поезије би наше душе биле безнадјемо пусте и због тога ми се намеће она слика са почетка: ми смо као нека секта, нека завјереничка дружина која зна да поезија није свемоћна да је ујврена у њену важност и неопходност.

„Мисмо нити који вежу не-рођене са мртвима“ поручује нам један пјесник. „Мртве са живима вежу наше нити“, по-ручују нам пјесме другог пјесника. Та чудесна моћ пое-зије је даповезује, да сабира и распостири гласове, да поспојије вјеру и призива-ти на наду. А, то признаћете, није мало. За оне који душе своје на звијездама грије поезија је, ако ишта друго, малени жижак који зрачи, који раси-па сјетлост, закључио је пјесник **Брајковић**.

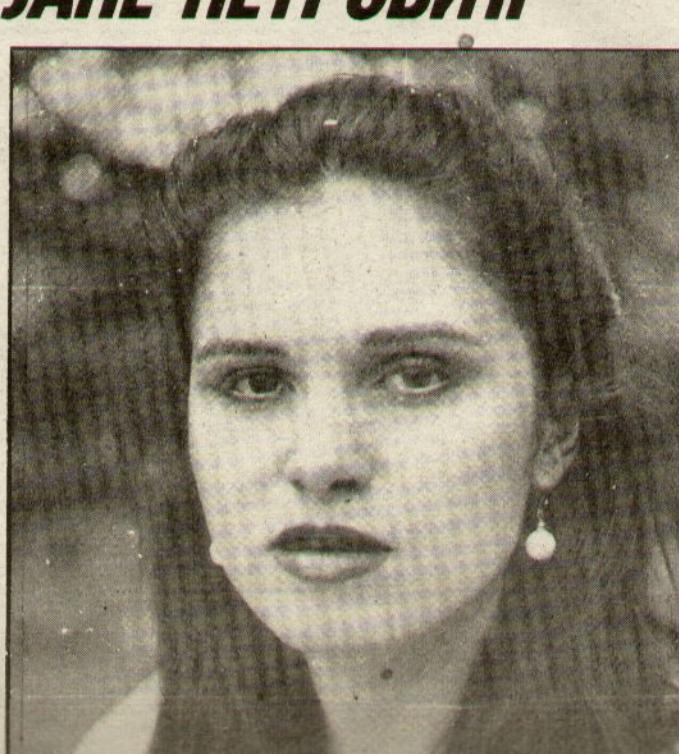
Станко Паповић
Нада Поповић-Перишић, **ми-нистар културе Србије**, **Патрик Бесон** и **Будимир Дубак** на Тргу пјесника

СПОМЕН ДОМ „ЦРВЕНА КОМУНА“

„ЧУДОВИШТА“ МИРЈАНЕ ПЕТРОВИЋ

У галерији Спомен дома „Црвена комуна“ у Петровцу од 20. августа до 13. септембра била је отворена зложба **Мирјане Петровић**, сликарке млађе генерације (рођене 1965. године) којој је ово девета самостална изложба, а трећа на подручју наше општине. Лане излагала у галеријама „Смит“ и „Аркада“, а ове године се представила са 20 уља на платну из циклуса **Чудовишта**, насталим 1994. године.

— Појам класично схваћене иконографије овде не можа у целости да се примени: лик није целовита представа стварне животне чињенице, чак ни интиративни траг те чињенице. Лик је сада дефини-ти тројством: линија, боја, површина, али тако да за три конститутивна елемента лица (фигуре у облику Чудовишта) задржавају висок степен самосталности. Овај није условљена обликом (као ни облик бојом), линија више затвара боје (боје у којем се врши интрослађање боје) но што дефинише облик. Та линија је широка, урађена четком или шпахтлом, сликарка, наглашено тамна (црна, плава) или изразито бела, ешајући се са основним колористичким ткивом слике, гварајући од „чудовишта“ аутономне носиоце колористичких хармонија или дисхармонија. Сем тога, слике су правилно деле у две зоне – „земљу“ и „небо“, „зелју“ и „море“. Боја се наноси видљивим потезима, у истим тонским и светlosnim вредностима, на прире-дену (бојену) подлогу – написао је између осталог у каталогу изложбе ликовни критичар **Срето Бошњак**.

ПУНА ШКОЛА ПРВАКА

Првог септембра школска врата по први пут отворио је 210 ћака, распоређених у 7 одјељења, што је у односу на прошлу годину за једно одјељење в

САВЈЕТ ГРАДА ТЕАТРА

ВИСОК НИВО ФЕСТИВАЛА

• Нема данас вриједнијег културног пројекта у области позоришта, музичке, ликовне умјетности или у књижевности, а да тај пројекат не потражи мјесто на будванској фестивалу, рекао је Мило Ђукановић, предсједник Савјета и предсједник Владе Црне Горе

Фестивал Град театар био је концентрација изузетних програма. Цио програм за 50 дана и ноћи одвијао се без иједног инцидента, а сценама Будве прошло је више од хиљаду умјетника. Представљена је нова генерација редитеља који преузимају водећу улогу у нашој позоришној продукцији, као што су: Никита Миливојевић, Милан Каракић, Јагош Марковић, Радмила Војводић... Неки редитељи на овоје тошњем фестивалу су „потписали“ двије или три представе: Милан Каракић три, Јагош Марковић, Дејан Мијач, Вида Огњеновић и Рахим Бурхан по двије.

У драмском програму су извођена дјела класичних и савремених писаца: Калдерона, Шекспира, Ростана, Његоша, Лазе Костића, Влаха Стулића, зарима Маркеса, Живка Чинга, Шепарда, Секулића, Ђурковића, Ђојића...

Играни су разни жанрови: трагедије, комедије, драме, мелодраме, игрокази, гротеске, рекла је у уводном излагању, Бранислава Љијешевић, директор Града театра.

Глумица, Драгица Томас је казала, да само злонамјерни могу да критикују једну овакву мани-

фестацију, чији је рејтинг висок, и понос је Будве и Црне Горе, а Светозар Радуловић је додао, да су сва очекивања и предвиђања с почетка фестивала, остварена.

Веско Радуловић је био најстрожи у оцјенама, али је ипак, казао:

– Ако је трећина програма на неком фестивалу добра, онда је он успио, а на будванској фестивалу тај број је далеко већи.

Радуловић се заложио да у ликовном програму број изложби остане на уобичајених три, као и свих претходних година.

Предсједник Савјета и предсједник владе Црне Горе, Мило Ђукановић је казао:

– Овогодишњи фестивал је смањио број програма за рачун квалитета, тако да је наставио континуитет чији је престиж у нашој земљи огроман, а надам се да ће такав престиж добити и у иностранству. Нема данас вриједнијег пројекта у области позоришта, у области музике, ликовне умјетности или у књижевном стваралаштву, а да он не потражи мјесто на фестивалу у Будви, додао је Ђукановић.

Говорећи о црногорским ствараоцима, Ђукановић је рекао:

– Мислим да је добро да

наставимо с праксом да широко отворимо врата за прилогорске ствараоце. Нажалост имали смо и ту неугодност, да се догоди отказивање представе Црногорског народног позоришта „Изванац“. Уважавам објективне разлоге који су довели до отказа те представе, али морало је бити више предузимљивости да се она изведе на фестивалу, тим прије што су сви услови према њима били испуњени. Ако су већ сва југословенска позоришта показала интересовање за Град театар, онда утолико прије морало је то да уради и наше национално позориште.

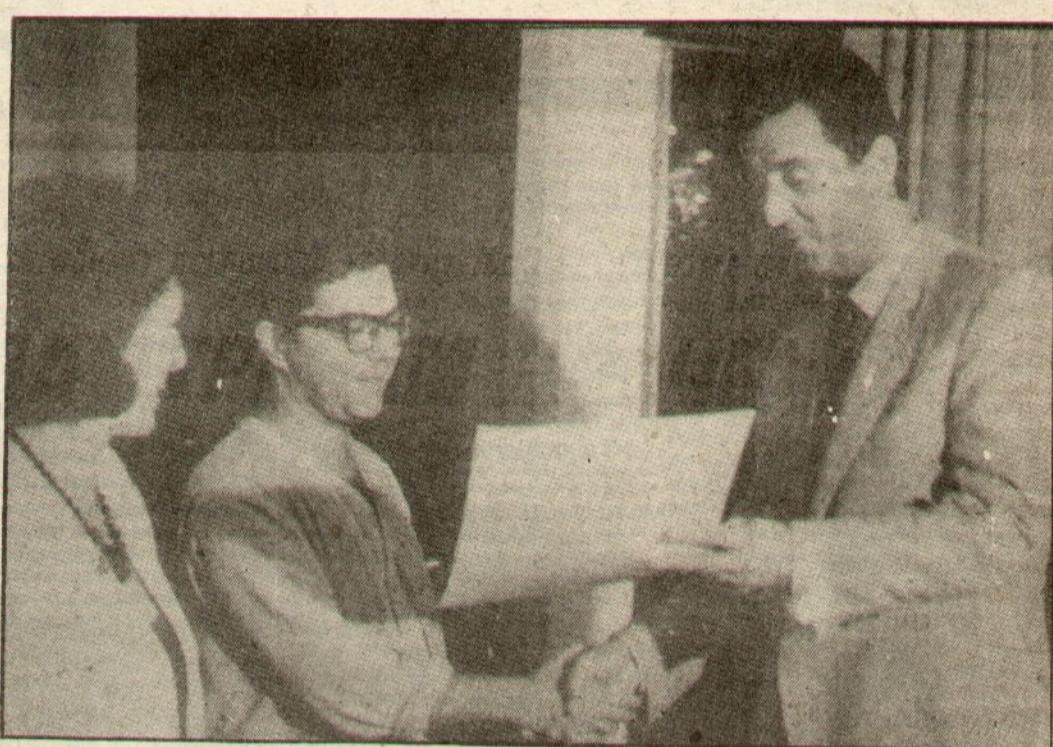
Град театар је имао 120 програма: 44 драмске, 47 пјесничких вечери уз учешће стотинак књижевних стваралаца, 24 концерта и 5 ликовних изложби.

На крају Бранислава Љијешевић је обавијестила чланове Савјета, да су припреме за Десети јубиларни фестивал већ отпочеле и да је интересовање за њега изузетно. Своје пројекте су понудили: Роберт Чули, Рахим Бурхан из Милхајма у Њемачкој, затим „Атеље 212“, Народно и Југословенско драмско из Београда, Народно позориште из Сомбора 11. септембра.

Бранислав Мићиновић, редитељ и директор пројекта „Конте Зановић“, одао је признање малобројној екипи Града театра на изванредној организацији.

Нијесам вјеровао, да само неколико људи може да организује овакав фестивал са преко стотину програма. Част ми је била да будем сарадник Града театра.

Станко Паповић

ЈАГОШУ МАРКОВИЋУ УРУЧЕНА НАГРАДА ГРАД ТЕАТАР

Мило Ђукановић, предсједник Савјета Града театра у Жутом салону хотела „Авала“ уручио је награду, фестивала за драмско стваралаштво Јагошу Марковићу за режију представе „Кате Капуралиџу“, дубровачког писца, Владе Стулића у извођењу Народног позоришта из Сомбора 11. септембра.

У образложењу Жирија за ову награду, на чијем је челу Јован Ћирилов је између остalog написано:

„Јагош Марковић је успио да на класичном дјелу на размеђу 18. и 19. вијека разигра своју машту и оживи мидитерански свет пун опрости, али и вјечите поезије.“

Додјељујући награду младом редитељу Град театар не фаворизује његову младост, већ се одлучује за награду као врхунском стваралачком чину, који се истиче својим вриједностима међу изузетно успешним представама овогодишње сезоне.“

Награда се састоји од Повеље Града театра, новчаног износа од 6.000 динара и умјетничке слике Наода Зорића.

Послије је новинарима дао изјаву:

– Радујем се награди, али и што је представа прихваћена од публике. Добити награду Града театра, фестивала с огромним угледом је нешто што обавезује и весели сваког истинског ствараоца. Награду доживљавам неодвојivo од цијelog ансамбла, који је реализовао „Кату Капуралиџу“. Сада је одговорност моја још већа. Не смијем убудуће себе да изненадим, а друге да разочарам. Можа сарадња са Градом театром се наставља. Вјероватно ћу за слједећи јубиларни-десети фестивал режирати једну представу, али која ће бити, још не знам. Цитадела је инспиративна и она заслужује као и бројна фестивалска публика да то буде добра представа.

„Кату Капуралиџу“ је добила почаст да затвори овогодишњи БИТЕФ и то је још једно велико признање овој представи. Послије те званичне представе на БИТЕФ-у „Кате Капуралиџу“ играће за редом пет пута у „Звездару театру“. С.П.

ИЗ МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ

РЕАЛИЗАЦИЈА НАИВЕ

И злобом једног од највећих сликара српског наивног сликарства Модерна галерија из Будве наставила је вишегодишњу успјешну сарадњу с градом Сомбором која је започета 1988. године великом изложбом **Милана Коњовића**. Прошлог лета у ударном термину имали смо прилике да уживамо у ретроспективној изложби овог умјетника која је истовремено представљала послије Српске академије наука и умјетности прву постхумну изложбу истакнутог сликара.

Сомбор је и овог лета присутан у Модерној галерији и то изложбом **Саве Стојкова** који се представио са четрдесетак слика насталих у различитим временским раздобљима.

Има сликара који су без тешкој намјере успјели да облике сведу на магијску стварност и конкретност природе. То су они који су успјели да сачијују невиност душе или да нас одвоје од технике и хладне климе цивилизације. Један од њих је и Сава Стојков који је како каже: „Много пута лутао пољима док му је вјетар мрсио косу и повијао стабљике житног мора. Често сам лежећи у трави гледао како цветови златастих сунцокрета поздрављају сунце.“

Стојков је забиљежен као изузетно плодан сликар па је за педесет година бављења сликарством урадио неколико хиљада слика које укraшавају домове, галерије и музеје широм земље. О његовом сликарству су изречени различити судови тако да је од почетка изазивао двоумљење и несигурност критике. Једни у њему виде наивца који то више није“.

јер се са добро савладаним сликарским занатом и реалним приступом мотиву приближио академском сликарству.

О Сави Стојкову је Драгослав Ђорђевић једном записао „Песме може да пише свако или прави песники су искључиво лирске природе. Он је наиван по природи своје наивне природе и зато је његова сликарска природа наивна и поред све обзирности коју носи у себи!“ Слике представљене публици на увид у будванској галерији чине два тематска циклуса и то пејзаже и портрете настали од раних седамдесетих до најновијих насталих у 1995. години.

Посматрајући његове пејзаже и портрете, начин како рјешава позадину, проблем светлости, композицију, уочава се доста присутина реалистичког сликарства. Зато се може закључити да је међу сликарима наиве направио знатан помак па се може назвати сликарем наивног реализма. Много-бройни критичари су до садашње пута истицали бујицу емоција које навију код посматрача његових слика, редовно наглашавајући савладан сликарски занат.

Највећи број изложених слика су уља на платну, а остalo су уља на стаклу која је урадио са много више умјећа и сликарских ефеката. Ову технику, сликања на стаклу, почeo је Стојков да његује почетком седамдесетих година а преузео је од сликара Хлебинске школе чији је стил присутан у првој фази његовог стваралаштва.

Једноставном иконографијом Стојков слика салаше, стаје, старе ограде, обавезно

ИЗЛОЖБА МИЛАНА МАРИНКОВИЋА – ЦИЛЕТА

Завршила је изложба наивног љетњег ликовног програма у Будви је велика изложба београдског сликара **Милана Маринковића** Цилета у Модерној галерији. Будванској ликовној публици и многобројним посетиоцима, овај умјетник, се представио са педесетак уља на платну насталих од почетка осамдесетих година.

Од првих тренутака када се појавио на југословенској ликовној сцени

Маринковић је успио да постане сликар снажне индивидуалности. Свој опус гради постјојано и препознатљиво у свијету експресионизма коме припада свим својим сензибилитетом..

Године 1989. Бруно Лујана је рекао да: „Његова енергија извире из скретног споја властитог истињеља у раду и људске комедије која га окружује. И озбиљан и склон игри, далеко од сликарских школа несклон уступцима, Циле Маринковић усамљенички наставља својим путем, док без гласа одјекује његов крик са оивиченог поља насликаног платна.“

Да би се једноставним језиком описала његова слика нећemo погријешити ако кажемо да је јака црвена уз хроматику пратњу зелене, љубичасте и наранџасте, узварели и шаролики свијет велеграда, лепотице и глумице које су у сталном трагању за нечим недокучивим. Али не само то! Ту је и незаобилазни широки потез и густи намаз који су основа његовог сликарског рукописа. Жестина и чулна увјерљивост истакли су га као сликара који се устремталом и променљивом умјетничком мозаику запазио крајем седме деценије. Од самих почетка успио је да постане сликар снажен индивидуалност.

Свијет Цилетових слика је како сам каже: „ћаскање, глуварење, расположење испуњено луцкастом весељашћу и благом еротском

тензијом.“ Ствара необузданим и силовитим контурама које су често основ за грађу карикарних ликова којима доминира боја: чиста, бацана из тубе, сирова и вриштећа са свим жестоким, и узнемирујућим односима тако да постаје последица његове нужности и психичког стања. Маринковић, вођен властитим емоцијама, пустио је да из његових слика највијеним кристалним наслагама уљане пасте, ове мањом великом призоре, ријешава са лакоћом и ликовним умјећем. Експлизија његових боја све раздире тако да се свесно, дрско и вјешто на меће посматрачу. Циле ставља боју у грубе односе тако да како каже Нолде боја почиње да плаче и смеје се, титра као звоњава, страстљав, душа, крв и смрт.“

У ограничени и најчешће скучени простор постављене су фигуре тако да се шире преко ивице платна или једним дијелом наступају на сцену. Оне су са лицима попут маске великих израженијих очију и црвених сочних усана.

Пажњу привлаче и називи многих Цилетових слика: Представа је почела, стража на врата“, „Зашто се мешаш у мој јеловник“, „Намести драга мету...“

Општи утисак који оставља Маринковићеве слике је да је ријеч о аутору који је снажном експресијом боје, ритмом и сплетом линије, аутентичним призвуком постао експресионистичка и веома заманљива појава у нашем савременом сликарству и један од малобројних који је у експресионизам уградио своје исконошко биће и душу.

Драгана Ивановић

СПОРТ

ВАТЕРПОЛО

КУП КУПОВА ЕВРОПЕ

БУДВА У НАЈТЕЖОЈ ГРУПИ

Од 11. до 16. октобра у грчком граду Патрасу одиграће се утакмице „Д“ групе Купа купова Европе. Ову групу сачињавају веома јаки клубови: домаћин „Патрас“, „Рома“ из Италије „Хапоел“ из Израела, „Севастополь“ из Украјине и „Будванска ривијера“. Постије извлачења ко-

јему је присуствовао наш савезни селектор **Никола Стаменић** рекао је да је група најтежа и да ће „Будванска ривијера имати тежак посао. По пропозицијама прва два клуба иду даље. Међу ватерполистима и у стручном штабу „Будванске ривијере“ влада оптимизам.

СПЕЦИЈАЛИСТИ
ПРИМОРСКЕ
КУХИЊЕ

ПРИПРЕМА КУВАР
ВОЈО ПИЋАН

ПАШТИЦАДА НА ПРИМОРСКИ НАЧИН

(за 8 особа)

1.600 гр јунчег меса од бута-тврђи дио (фрикандо, а може и шол или ружа), 1 главица чешњака, 2,5 дцл бијelog вина, 200 гр суве сланине, 1-2 кашике парадајз пиреа (или свијеже памидоре), 1 дцл биљног уља или свињске масле (ако се употребљава уље не употребљава се масло), 1 дцл маслиног уља, 4 главице црног лука, 1 лист ловорике, рузмарина, сок и кора од лимуна, 1 кашика цема од шљива, шећер, петрусин, со, бибер, клинички или по посебном укусу мускатус.

За пајц (да месо одлежи) потребно је: 3 дцл осте, 3 дцл црног вина, бибер у зруни, рузмарин, 3-4 листа ловорике, коријен целера, 1-2 шаргарепе. Потребно је да месо одлежи 48 сати у маринади да би омекшало (сазрело), даљом обрадом – кувањем ће се дистањем постићи боли укус и мекоћа меса. Промијешајте оцат и вино, додајте зрна бибера, листове ловорике, рузмарин и остale зачине, па у онако припремљену маринаду (пајц) ставите месо да одлежи бар 48 сати на хладном мјесту. Послије тога месо се извади, посуши, шпikuји (набоде) чешњаком и штапићима сланине, посоли, а затим се месо пече на врелом уљу са свих страна да лијепо порумени, а онда извади. На уљу се проприји крупно нарезан црни лук, коре од сланине, дода се ловоров лист, рузмарин, коре од лимуна, врати месо на ове зачине и динста уз додатак парадајз пиреа и шећера. Чешће се окреће и налива у чимесо пајц у којем је одлежао. Кад је месо мекано извади се и нареџе на плошке (фере, шините), а сос се проциједи преко меса. Уз ово јело обично се као прилог сервирају њоке, макаруле (шпагете), кнедле, посне се ситно нарезаним петрусином, а по укусу се посебно може сервирати гратачи сир или цем од наранџе.

Њоке – 750 гр кромпира, 2 јаја, 100 гр маслаца или маргарина, 400 гр брашина, со. Оперите кромпир па га скујте у љусци. Кад је кромпир скуван очистите га и пропасирајте. У кромпир додајте (умјешајте) јаја и растопљени маргарин, посолите, промијешајте па додајте пропијано брашно и замијестите тијесто. Од тијеста формирајте танки ваљак те га затим нарежите на мале ваљкове дужине 1-2 см. Комадиће послите брашном па сваки комадић притисните на ренду 8 гратакиш. Формиране њоке кувајте у сланој води или млијеку док не испливавују. Пропиједите и сервирајте, а да ли ћете их одмах вруће посугти сосом од пашиће и грлатним сиром, као што су сир из саламуре или чувени италијански сир пармезан, и ситно сјецани петрусином ствар је вашег укуса. Њоке (назив за тијесто величине веће од ораха) могу се спремитит од кукурузног брашна, пире кромпира, са додатком у тијесту сира, блитве мускатуса.

Недјеље из зову пасте што значи тијеста и безбрдој је комбинација зависно од краја из којег долази и укуса оног ко је прави, али заједничко је да се увијек кувају као шпагети „ал денте“ („на зуб“). Кувају се од 12 до 18 минута у сланој води у коју се дода уља или маслаца да се тијесто не слијепи.

У Италији у градићу Понтедассио постоји музеј шпагета у којем се чувају стари рецепт и инструменти како су се правили шпагети (пасте-тијеста).

Сир (пармиџано – регијано) : за гратањи сир пармезан који се најчешће сервира у шпагете и тијеста имамо замјену наших сирева. Код нас постоји квалитетан сир из уља или саламуре који даје јелу тако добар укус да га не бих никад промијенио ма колико ми других сирева дали. Али зашто га не производимо у већим количинама и зашто га нема у трговинама? Како то да нијесмо свјесни своје вриједности? Као професионални кувар многе свјетске врсте сирева сам сервирао – дресирао, али само ова два сам сира срео који не само што су сиреви и конзумирају се као такви, већ су уједно и зачини, а то су посебне вриједности. Додатком њих у јело од пасте (тјестени) не додавамо укус и вриједност спремљеног јела. То су: сир из уља, сир из саламуре, сир из пшенице, сир из смоквог листа, сушени његушки сир.

ФУДБАЛ

СЕРИЈА ДОБРИХ РЕЗУЛТАТА

На старту првенства Могрену нијесу цвјетале руже. Доживио је два неугодна пораза и то од Рудара у Пљевљима 3:0, и од Спартака на свом терену 2:1. Многи су помислили да се послије тих тешких пораза млади тим Могрена неће опоравити и да ће бити „толовска храна“ осталим клубовима.

Када је мало ко то очекивао на врућем терену у Новом Пазару, успели су да освоје први бод. Већ у трећем минути **Владо Мирковић** је затресао мрежу голмана Вуксановића, свог дојучарашића клupskog друга. Так у финишу утакмице Могрен је примио гол.

Утакмица четвртог кола са Сутјеском била је изузетно важна. Захуктала Сутјеска, која до тада није знала шта пораз, и налазила се на чељеној позицији, повела је са 1:0. У финишу првог полувремена на сцену је ступио **Владо Мирковић**, који се сам изборио за лопту, прошао неколико играча и са осамнаест метара изванредно шутирао и погодио мрежу **Славка Радовића**. У наставку утакмице, млади фудбалери Могрена надиграли су Нишићићане, постигли још три гола што је био велики успех овог новог тима.

Могрен је и у петом колу на гостовању против Јастребца наставио с добрым играма. Успели су голобарди момци да узму важан бод и тако наговијесте да ће бити тврд орах свим противницима.

Шеф стручног штаба Могрена, **Вељко Зубер** је поред добрих резултата забринут. Он каже: дosta тога смо средили у клубу. Но, је фонд играча веома мали и у клубу би морали све урадити да ангажују неколико фудбалера, како би се појачала конкуренција на свим мјестима у тиму. На два узастопна гостовања успели смо да одиграмо неријешено, да савладамо веома квалитетан састав Сутјеске што ми је дало вољу да још већи рад.

Последња вијест:

Могрен је на свом терену у сусрету са екипом Приштине освојио само бод. Гости су водили или су Будвани головима Ђурашковића изборили „реми“. Резултат је био 2:2.

ТЕНИС – „МАСТЕРС“ САТЕЛИТ У БУДВИ

ДУПЛА КРУНА ДАНИЈЕЛА ФИЈАЛЕ

Свјетска тениска федерација је дозволила Тениском савезу Југославије да по први пут организује одигравање професионалних турнира на којима могу да се освоје АТП бодови. Послије београдског, суботичког и нишког „сателита“ у Будви је одржан „мастерс“ на којем је учествовало 24 тенисера најбоље пласираних са претходних турнира.

Чех **Данијел Фијала** побједник је будванској „мастерса“, јер је у финалу савладао **Душана Вемића** са 7:6 (7:5) 6:3. Он је освојио дуплу круну јер је у игри парова заједно

одбојка

ПОТРЕБНО ПОЈАЧАЊЕ

Одбојкаши „Авале“ који ће ове године јуришати на прво мјесто како би се домогли прве лиге, успјешно су обавили припреме у Пријепољу. Након тога су учествовали на

52-232
52-232, 52-232, 52-232
Факс: 086/52-232

Припремио: Стево Гленца

РАДИО БУДВА

**98,7 И 106,0
МЕГАХЕРЦА**

ŠKOLA RAČUNARA

- * OSNOVNA OBUKA
- * OBUKA ZA GRAFIČKI DIZAJN

086/52-551, 52-552

7 GODINA ISKUSTVA !!!

ELEKTROJUG

PREDUZEĆE ZA TRGOVINU, TURIZAM, UGOSTITELJSTVO I USLUGE sa p.o.

Trg Sunca bb Budva, Tel. 41-564, 51-344, 52-300 Telefax: 52-300

- prodaja kompletног elektromaterijala,
- izvođenje radova na trfostanicama, dalekovodima i javnim rasvjetama,
- polaganje kablova i svi elektroinstalaterski poslovi,
- brze intervencije električara

Основач листа Скупштина општине Будва, Извдавач Јавно предузеће „Информативни центар“ Будва, Директор Рајко Кульача, ВД главни и одговорни уредник Ваљо М. Станишић. Штампа НЈП „Побједа“ Подгорица, Адреса: „Приморске новине“ Петровац 3, поштански фах 14, 85310 Будва, Телефон (086) 51-487 (редакција), 52-024 (општи служби), телекакс 52-024 (општи служби), жири рачуна 50710-603-5-2853 код СПП Будва. Годишња претплата (12 бројева) 10 динара, полугодишња (6 бројева) 5 динара.